

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง
ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

โดย

นายตรงเจตน์ บัวจันทร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง
ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

โดย

นายตรงเจตน์ บัวจันทร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

MILITARY PERSONNEL, RESERVES AND EMPLOYERS' OPINIONS
TOWARD RESERVE ACT 2015

BY

MR. TRONGCHAET BUACHANDRA

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (POLITICS AND GOVERNMENTS)
PROGRAM IN POLITICS AND GOVERNMENTS FOR EXECUTIVE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายตรงเจตน์ บัวจันทร์

เรื่อง

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ที่มีต่อพระราชบัญญัติ
กำลังพลสำรอง พ.ศ.2558

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

เมื่อ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2561

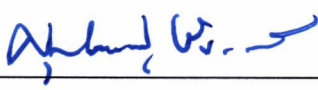
ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ เอกชะเมธ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัยวาลัย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และ นายจ้าง ต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558
ชื่อผู้เขียน	นายตรงเจตน์ บัวจันทร์
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ ดร. ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเด็นต่าง ๆ 2 ประเด็นคือ 1) เพื่อให้เข้าใจถึงที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 2) เพื่อให้ทราบมุมมอง ความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วยกำลังรบและหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง 2) กำลังพลสำรอง ซึ่งสำเร็จหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร 3) กำลังพลสำรองซึ่งผ่านการรับราชการทหารกองประจำการ 4) นายจ้างซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

จากการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ พบว่า 1) ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากฝ่ายทหาร ทั้งที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ กระทบคนจำนวนมากหลากหลายกลุ่ม โดยพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองฉบับนี้ถูกเสนอโดยฝ่ายราชการ คือ กระทรวงกลาโหมเพียงฝ่ายเดียว กระบวนการขั้นตอนในระหว่างการศึกษาพระราชบัญญัติฉบับนี้ตั้งแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ การพิจารณาโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติจนกระทั่งการประกาศใช้เป็นกฎหมายไม่มีกลไกในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่น แม้ว่าจะมีปฏิกิริยาจากสังคมต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในขณะที่มีการเสนอและพิจารณาโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติอย่างกว้างขวาง 2) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 มีความหลากหลายและมีทั้งที่ความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันและขัดแย้งกัน โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่

และการแจ้งความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษและผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง ประเด็นน่าสนใจอย่างหนึ่ง คือ ผลกระทบจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ต่างมีความเห็นในทางเดียวกัน คือ ไม่มีผลกระทบไปจากเดิมในสาระสำคัญ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาเสนอว่าควรมีการทำความเข้าใจกับสังคมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายที่กระทบสิทธิประชาชน และ ควรมีการสร้างระบบปลดปล่อยกำลังประจำการเพื่อให้เกิดกลไกที่จะทำให้บรรลุดัตถุประสงค์ตามเหตุผลความจำเป็นตั้งต้นของฝ่ายทหารในการเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้ากระบวนการพิจารณา

คำสำคัญ : กำลังพลสำรอง, เจ้าหน้าที่ทหาร, เกณฑ์ทหาร

Independent Study Title	MILITARY PERSONNEL, RESERVES AND EMPLOYERS' OPINIONS TOWARD RESERVE ACT 2015
Author	Mr. Trongchaet Buachandra
Degree	Master of Political Science (Politics and Governments)
Major Field/Faculty/University	Program in Politics and Governments for Executive Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Assoc.Prof.Dr.Chalidaporn Songsamphan
Academic Years	2017

ABSTRACT

This study aimed to investigate 1) Background of Reserve Act 2015. 2) Perspectives, opinions and reactions of social toward Reserve Act 2015. The sample of this study were 1) Military personnel serving in Combat and Army reserve command units 2) Reserve officer training corps course graduated reserve 3) Recruited reserve 4) Reserve employee's employer. The instrument was the semi-structured interview.

The result showed that 1) Lack of collaboration from sectors other than military sector in policy process of Reserve Act 2015 even though, this act effect on broad society. 2) MILITARY PERSONNEL, RESERVES AND EMPLOYERS' OPINIONS TOWARD RESERVE ACT 2015 are diverse including conform and against others . It can be grouped in 5 issues which are adequacy of reserve committee, opinions on becoming a reserve/ reserve duty/ and annunciation, Opinions on reserve's benefits, Opinions on penalty and effect of Reserve Act 2015 implementation.

According to the study, the researcher recommended as following 1) To promote understanding of Reserve Act 2015 to society 2) To promote collaboration

(4)

among stake holders in legislation especially on Law that intensive effect on citizens
3) To create the system of switching from active duty military personnel to reserve.

Keywords: Military reserve, Military personnel, Conscription

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้จาก รศ.ดร. ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และ ผศ.ดร.ภาคภูมิ ถูกขเมธ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ความกรุณาของทั้งสองท่านในการให้คำแนะนำปรึกษา ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างเอาใจใส่รวมถึงการชี้แนะแนวทางและเทคนิคต่าง ๆ ของการวิจัยที่ดี กระผมตระหนักถึง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ซึ่งมีส่วนในการให้สัมภาษณ์ความคิดเห็น แง่คิด และมุมมองต่าง ๆ ในการค้นคว้าอิสระนี้ หลายความคิดเห็น เป็นประโยชน์และช่วยให้งานชิ้นนี้มีประเด็นที่หลากหลาย อีกทั้งยังกระตุ้นให้ตัวกระผมเกิดแนวคิดในการทำงานออกมาได้อย่างสมบูรณ์

กลุ่มบุคคลที่สำคัญอีกกลุ่มที่กระผมต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คือ สมาชิกครอบครัวทุกท่านที่คอยถามไถ่ให้กำลังใจและคำปรึกษาทุกครั้งที่เกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าจากการทำงาน และ คุณพิรศรี จักรไพศาล กัลยาณมิตรผู้คอยให้คำปรึกษาตลอดเวลาที่รู้สึกท้อแท้จนเปลี่ยนเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้การทำงานชิ้นนี้ประสบความสำเร็จ ท้ายที่สุดหากจะมีความดีความงามใดเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากงานชิ้นนี้กระผมขอมอบให้กับทุกท่านที่มีส่วนช่วยทำให้งานฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ทั้งที่ได้กล่าวถึงไปแล้วและไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ก็ตาม

นายตรงเจตน์ บัวจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 วิธีการศึกษา	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ตัวแบบนโยบายสาธารณะ	5
2.1.1 ตัวแบบชนชั้นนำ	6
2.1.2 ตัวแบบระบบราชการ	7
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	12
3.1 ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	12
3.2 ปฏิกริยาของสังคมผ่านสื่อต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	16

	(7)
3.3 ตัวแบบนโยบายสาธารณะกับที่มาของ พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	20
บทที่ 4 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	21
4.1 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	21
4.2 ประเด็นความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง	22
4.3 ประเด็นที่ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้ง	23
4.4 ประเด็นที่ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง	27
4.5 ประเด็นความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ	29
4.6 ประเด็นผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	30
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	33
5.1 สรุปผลการวิจัย	33
5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	38
รายการอ้างอิง	40
ภาคผนวก	43
ภาคผนวก ก	44
ภาคผนวก ข	45
ประวัติผู้เขียน	46

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนภาพแสดงตัวแบบผู้นำ	7
3.1 แสดงลำดับเหตุการณ์ที่เป็นที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558	19
3.2 แผนภาพแสดงตัวแบบผู้นำ	20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยบริบทความมั่นคงที่เปลี่ยนไปจากยุคสงครามเย็น ส่งผลให้ในปัจจุบันรัฐมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเครื่องมือ และวิธีการในการดำเนินงานด้านความมั่นคงใหม่ (Non-Traditional Security) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองทัพ ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่โดยตรงต่อความมั่นคง สุรชาติ บำรุงสุข ได้ชี้ให้เห็นประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากความมั่นคงแบบเดิม (Traditional Security) ได้แก่ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ชาตินิยม วัฒนธรรม และสงครามเล็ก อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)¹ และได้เสนอประเด็นปัญหาที่เป็นความท้าทายต่อการบริหารกองทัพในศตวรรษที่ 21² จำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าประเด็นปัญหาที่มีความน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับงานศึกษานี้สองประเด็น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นเหตุผลกันและกัน คือ ปัญหางบประมาณ และ ปัญหากำลังพล เนื่องจากในยามสันติเช่นนี้สังคมได้ให้ความสำคัญกับกองทัพน้อยลงทำให้โอกาสที่กองทัพจะได้รับการสนับสนุนให้ได้ใช้ทรัพยากรจำนวนมากเช่นครั้งสงครามเย็นนั้นเป็นไปได้ยาก เว้นแต่จะมีมิติทางการเมืองของสถาบันกองทัพที่ในแง่ของสถาบันทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง (ไม่ใช่ประเด็นหลักในงานศึกษานี้) ซึ่งโดยปกติแล้วงบประมาณส่วนใหญ่ของกองทัพถูกใช้ไปกับการรายจ่ายประจำในการจ่ายเงินเดือนกำลังพลและการบำรุงรักษายุทธโศปกรณ์ที่มีอยู่ ดังนั้นแล้วกองทัพจึงต้องพยายามลดรายจ่ายประจำส่วนนี้ให้น้อยลงเพื่อให้สามารถบริหารทรัพยากรที่ได้รับอย่างจำกัดเพื่อพัฒนากองทัพ ระบบกำลังพลสำรองเป็นเครื่องมือที่กองทัพต่าง ๆ ทั่วโลกต่างใช้กันอย่างหลากหลายเพื่อให้สามารถลดขนาดของกองทัพประจำการซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการรักษาไว้ได้

แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้ยุทธโศปกรณ์ที่ใช้ในกองทัพต่าง ๆ มีศักยภาพสูง สามารถปฏิบัติการทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่กำลังพลยังคงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของกองทัพ เป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จหรือล้มเหลวของภารกิจและเป็น

¹ สุรชาติ บำรุงสุข, *สงครามใหม่ : กระบวนทัศน์ความมั่นคงไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง* (กรุงเทพฯ: เอนิเมทพรินท์ แอนด์ ดีไซน์, 2546), 8.

² สุรชาติ บำรุงสุข, *ยกเครื่องทหาร : ข้อคิดสำหรับกองทัพไทยในศตวรรษที่ 21* (กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา ม.เกริก, 2540), 21-24.

กลยุทธ์สำคัญในการที่จะปฏิรูปกองทัพให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น คงเป็นไปได้ยากมากหากจะปฏิรูปกองทัพให้ประสบความสำเร็จโดยไม่สนใจการปรับโครงสร้างกำลังพลให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของกองทัพประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็นมาจนถึงปัจจุบัน คือ การลดกำลังพลลง³ และการมุ่งเน้นเป็นกองทัพที่มีขนาดเล็กแต่มีประสิทธิภาพแต่ละประเทศต่างก็ไม่เน้นการสร้างกองทัพกำลังขนาดใหญ่ที่มีจำนวนทหารมากดังเช่นในยุคสงครามเย็น โดยเหตุผลในการปรับลดกำลังพลของกองทัพประเทศต่าง ๆ อาจมีหลากหลายประการ แต่มีเหตุผลสำคัญที่ผู้ศึกษาสรุปได้ คือ การประเมินภัยในยุคหลังสงครามเย็นที่มีแนวโน้มที่การใช้กำลังทหารทำสงครามขนาดใหญ่มีโอกาสเป็นไปได้น้อยในอนาคตอันใกล้ การคงกำลังทหารจำนวนมากไว้เท่าเดิมจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการยากที่สังคมจะให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติจำนวนมากในยามสงบถึงขนาดที่บางประเทศมีการลดขนาดกองทัพอย่างเข้มข้นจนทำการยกเลิกการคงกองทัพประจำการไว้ทั้งหมด ข้อเท็จจริงนี้อาจเป็นการไม่ลงรอยละเอียดเกินไปที่จะเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของไทย แต่อย่างน้อยก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะภัยคุกคามทางทหารในยุคหลังสงครามเย็นเช่นนี้ได้ชัดเจนขึ้น

วิวัฒน์ชัย อุตถากร⁴ ได้ตั้งข้อสังเกตจากการศึกษาการปฏิรูปกองทัพอังกฤษและเยอรมันสรุปใจความสำคัญได้ว่า ทั้งสองประเทศมีความตื่นตัวสูงในการปฏิรูปกองทัพ โดยอังกฤษเริ่มมีแนวคิดตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2533 หลังจากนั้นกำลังพลมีจำนวนลดลงถึงกว่าร้อยละ 30 ซึ่งในปัจจุบันกำลังพลของกองทัพอังกฤษมีเพียงราว 1 ใน 3 ของกำลังพลกองทัพไทย ขณะที่ไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ชาติใด ๆ เลยซึ่งถือว่าล่าช้า ทั้งนี้อาจเกิดจากความอนุรักษ์นิยมในการบริหารงานความมั่นคงของไทย

เหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ การพัฒนาของเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์ที่มีความเจริญก้าวหน้ามาก ทำให้ผลแพ้ชนะสงครามไม่ได้ถูกชี้ขาดด้วยการมีกองกำลังขนาดใหญ่ดังเดิม หากแต่อยู่ที่คุณภาพการของกองทัพมากกว่าปริมาณ เหตุผลประการสุดท้าย คือ ในปัจจุบันแนวคิดในการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่เข้ามามีบทบาทอย่างมาก เห็นได้จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถูกบังคับให้มีการบริหารงานโดยมุ่งเน้นการตอบโต้ภัยประสิทธิภาพเป็นหลัก กองทัพเองก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้ไม่มากก็น้อยเช่นกัน จะเห็นได้ว่างบประมาณส่วนใหญ่ของกองทัพไทยใช้ไปกับการใช้จ่ายประจำอันประกอบไปด้วยการจ่ายเงินเดือน และการบำรุงรักษายุทธโศปกรณ์ ทำให้งบประมาณในการ

³ สุรชาติ บำรุงสุข, *ยกเครื่องทหาร : ข้อคิดสำหรับกองทัพไทยในศตวรรษที่ 21* (กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา ม.เกริก, 2540), 203.

⁴ วิวัฒน์ชัย อุตถากร, *การบริหารทรัพยากรกองทัพในกรอบแนวทางใหม่ : รายงานการสัมมนาการปฏิรูปกองทัพไทย* (กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการทหารวุฒิสภาและมูลนิธิ Friedrich Naumann Foundation, 2553), 90-113.

จัดหาทุโธปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงการพัฒนาาระบบอื่น ๆ ของกองทัพที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพมึน้อยจึงไม่สามารถทำได้เท่าที่ควรจะเป็น ทั้งหมดนี้เป็นเหตุผลทำให้การลดกำลังพลจึงเป็นแนวโน้มที่กองทัพไทยปฏิเสธได้ยากยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

การจัดให้มีกำลังพลสำรองเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับจากกองทัพประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกว่ามีความสำคัญยิ่งต่อพลังอำนาจทางทหารของชาติ ทำให้กองทัพสามารถทำการรบได้ต่อเนื่องยาวนานในสถานการณ์สงคราม รัฐใดที่มีการจัดระบบกำลังพลสำรองไว้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมสามารถเรียกระดมพลได้อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ความจำเป็นที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งระบบกำลังพลสำรองที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้รัฐนั้น ๆ สามารถลดขนาดของกำลังพลประจำการลงได้อีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันแนวโน้มการใช้กำลังทหารจำนวนมากเข้าทำสงครามในลักษณะสงครามขนาดใหญ่นั้นเป็นไปได้ยากประกอบกับเหตุผลจำเป็นด้านเศรษฐกิจแล้วแต่เป็นเหตุผลให้กองทัพประเทศต่าง ๆ พัฒนาระบบกำลังพลสำรองของตนเอง

รัฐไทยมีประวัติการบริหารจัดการกำลังพลสำรองด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยอาจถือเอาจุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการกำลังพลสำรองในยุคสมัยการปฏิรูปกองทัพเป็นกลไกรัฐสมัยใหม่ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการออกกฎหมายฉบับแรก คือ ข้อบังคับลักษณะเกณฑ์ทหาร ร.ศ. 122 (พ.ศ. 2446) จากนั้นก็พัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับชั้นจนกระทั่งความเปลี่ยนแปลงครั้งล่าสุด คือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ซึ่งหลังจากที่ประกาศใช้แล้วก็มีปฏิกิริยาจากสังคมที่หลากหลายของการประกาศใช้พ.ร.บ.ดังกล่าวทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจถึงที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558
2. เพื่อให้ทราบมุมมอง ความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 มุ่งเน้นถึงประเด็นหลักสองประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่งที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ตั้งแต่มีการเสนอโดยกระทรวงกลาโหมในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร จนถึงขั้นตอนการบ่งใช้พ.ร.บ.ฉบับนี้ ประการที่สอง คือ การศึกษา

มุมมอง ความคิดเห็น และปฏิกริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 โดยเป็น การศึกษาความคิดของ

1. เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วยต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยกำลังรบและหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง

2. กำลังพลสำรอง ซึ่งสำเร็จหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร

3. กำลังพลสำรอง ซึ่งเคยผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการ

4. นายจ้างซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างอยู่ในสถานประกอบการ

ทั้งนี้ระยะเวลาอยู่ระหว่างเดือนมกราคม 2560 – เมษายน 2560

1.4 วิธีการศึกษา

การค้นคว้าอิสระเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้างต่อ พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ฉบับนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ด้วยการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary research) เช่น หนังสือ วิทยานิพนธ์ สื่อสังคมออนไลน์ และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth-Interview) กลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับพ.ร.บ.กำลังพลสำรอง ประกอบด้วยกลุ่มประชากร 4 กลุ่ม ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วยต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยกำลังรบ หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง

2. กำลังพลสำรอง ซึ่งสำเร็จหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร

3. กำลังพลสำรอง ซึ่งเคยผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการ

4. นายจ้างซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างอยู่ในสถานประกอบการ

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

2. ทำให้ทราบมุมมอง ความคิดเห็น และปฏิกริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

3. ทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการบังคับใช้ รวมถึงการปรับปรุงพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง และกิจการกำลังพลสำรองโดยภาพรวม

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะเป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการทำความเข้าใจในตัวแบบนโยบายสาธารณะ ความสำคัญและพัฒนาการของกำลังพลสำรอง และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 โดยในที่นี่จะเลือกตัวแบบนโยบายสาธารณะมาสองตัวแบบ คือ ตัวแบบชนชั้นนำ และตัวแบบระบบราชการ

2.1 ตัวแบบนโยบายสาธารณะ

นักวิชาการด้านนโยบายสาธารณะ ได้เสนอตัวแบบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะให้สามารถทำการวิเคราะห์อย่างมีประเด็นที่แน่นอน ง่ายต่อการวิเคราะห์และการทำความเข้าใจนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ตัวแบบนโยบายสาธารณะจะมีความหลากหลาย มีการเปลี่ยนแปลงไปและเกิดตัวแบบใหม่ ๆ ขึ้นตามสภาวะแวดล้อมในทางนโยบายที่มีความเปลี่ยนแปลงไป

ดาย (Dye, 1984: 19) ได้กล่าวว่า¹ ตัวแบบนโยบายสาธารณะ หมายถึง กรอบสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ (Framework for analysis) ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ได้แก่ ประการแรกช่วยให้ความคิดเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะได้ง่ายและกระชับ ประการที่สองระบุลักษณะสำคัญของปัญหา นโยบาย ประการที่สาม ช่วยในการสื่อความหมายกับผู้อื่น โดยมีจุดเน้นที่ลักษณะสำคัญของชีวิตการเมือง ประการที่สี่ มุ่งสร้างความเข้าใจนโยบายสาธารณะให้ดีขึ้นโดยเน้นว่าสิ่งใดสำคัญหรือไม่สำคัญและประการสุดท้าย เพื่อช่วยอธิบายนโยบายสาธารณะและการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

วิธีการศึกษานโยบายโดยการใช้ตัวแบบ (Model) มีข้อสมมุติฐานว่านโยบายสาธารณะเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งภายในระบบการเมือง² ฝ่ายการเมืองกำหนดนโยบาย ทำให้การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ตัวแบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษากำหนดนโยบาย ได้แก่ ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model) ตัวแบบกลุ่ม (Group model) ตัวแบบระบบ (System model)

¹ ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์, *นโยบายสาธารณะ* (เชียงใหม่: คณิ่งกิจการพิมพ์, 2555), 46.

² มยุรี อนุমানราชธน, *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์* (เชียงใหม่: คณิ่งกิจการพิมพ์, 2548), 48.

ตัวแบบสถาบัน (Institution model) ตัวแบบกระบวนการ (Process model) ตัวแบบหลักเหตุผล (Rational model) และตัวแบบการเปลี่ยนแปลงในส่วนเพิ่ม (Incremental model)³ โดยในที่นี่จะกล่าวถึง ตัวแบบสองตัวแบบ คือ ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model) และตัวแบบระบอบราชการ

2.1.1 ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model)⁴

ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model) พิจารณาว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะในระบบการเมืองบางประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาทั่วไปที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่เจริญเต็มที่ การปกครองมักอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดและความต้องการของกลุ่มชนชั้นนำในสังคมนั้น ๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจต่อกิจกรรมบ้านเมือง ทำให้ผู้นำสามารถเปิดเผยหรือปิดบังข่าวสารตามที่ต้องการได้ โดยเหตุนี้จึงไม่เป็นเรื่องยากที่จะปกครอง

สมมุติฐานของตัวแบบผู้นำว่า ในสังคมมีคนสองกลุ่ม คือ คนกลุ่มแรกเป็นคนกลุ่มน้อยแต่เป็นผู้มีอำนาจ และคนกลุ่มที่สองเป็นคนกลุ่มใหญ่แต่ไม่มีอำนาจ มีเพียงคนกลุ่มแรกเท่านั้นที่ทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรที่มีคุณค่าให้กับสังคมในรูปแบบการกำหนดนโยบายสาธารณะ คนกลุ่มน้อยที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

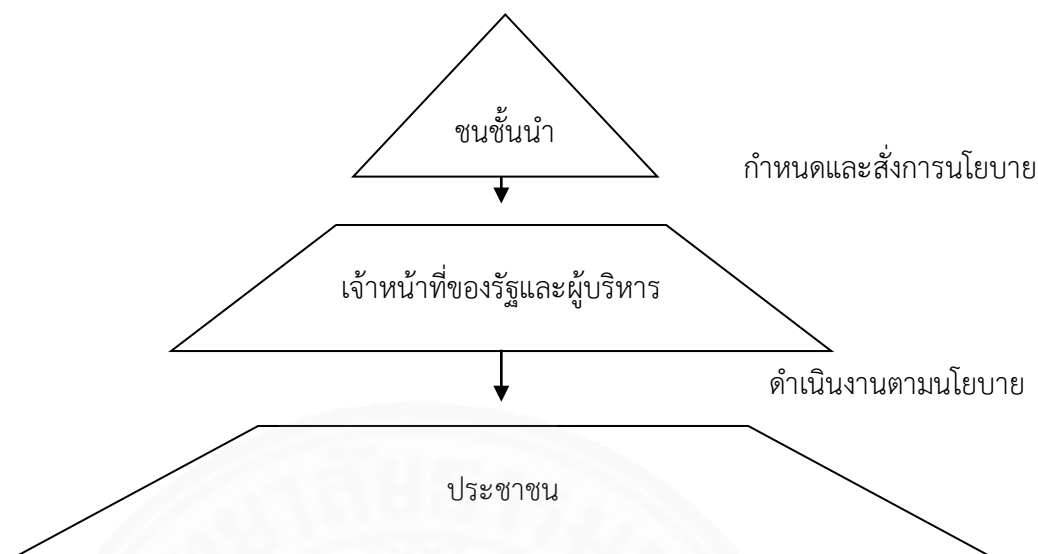
การเปลี่ยนแปลงของคนพวกที่สองซึ่งไม่ใช่ชนชั้นผู้นำไปสู่การเป็นชนชั้นผู้นำมักดำเนินการไปอย่างช้า ๆ และต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อเป็นการธำรงรักษาระบบและหลีกเลี่ยงการปฏิวัติ และการที่คนพวกที่สองจะเปลี่ยนไปสู่ชนชั้นผู้นำจะต้องได้รับฉันทานุมัติ (Consensus) ของคนพวกที่หนึ่งและยอมรับค่านิยมของคนพวกที่หนึ่ง

ชนชั้นนำโดยทั่วไปมักจะยอมรับค่านิยมพื้นฐานของระบบสังคมร่วมกันและพยายามธำรงรักษาระบบไว้ นโยบายสาธารณะไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม แต่เป็นการสะท้อนถึงค่านิยมของชนชั้นนำมากกว่า ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในนโยบายจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนหรือการปฏิวัติ

โดยทั่วไปชนชั้นผู้นำจะได้รับอิทธิพลจากประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมน้อย เนื่องจากประชาชนเฉื่อยชาไม่สนใจการเมือง ดังนั้นผู้นำจึงมีอิทธิพลต่อประชาชนมากกว่าที่ประชาชนมีอิทธิพลต่อผู้นำ

³ เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, *นโยบายสาธารณะ* (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2550), 84.

⁴ มยุรี อนุมานราชชน, *นโยบายสาธารณะ* (กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2556), 71.

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงตัวแบบผู้นำ, มยุรี อนุমানราชธน, *นโยบายสาธารณะ* (กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เพอร์เน็ท, 2556), 71.

โดยสรุปแล้ว **ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model)** สามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงของสังคมหลายประการ คือ การที่มีคนกลุ่มน้อยทำหน้าที่ปกครองคนกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดแรงจูงใจทางการเมือง เนื่องจากถูกปกครองด้วยคนกลุ่มน้อยมาเป็นเวลานานจึงเกิดความเฉื่อยชาทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม **ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model)** ก็มีจุดอ่อนในการมองข้ามความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของข้าราชการและประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการมีบทบาทสำคัญยิ่งในการริเริ่ม หรือเสนอแนะนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่เป็นเรื่องทางด้านเทคนิค

2.1.2 ตัวแบบระบบราชการ (Bureaucratic Model)⁵

การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับอำนาจขององค์กรซึ่งไม่ได้อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงหรือบุคลากรคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งตามอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการขององค์กร อำนาจที่แท้จริงขององค์กรกระจายอยู่ที่สมาชิกหรือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติโดยที่ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมได้ กล่าวคือ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถใช้ดุลยพินิจพิจารณาในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในการให้บริการของผู้กำหนด

⁵ เรื่องเดียวกัน, 91.

นโยบายหรือผู้บริหารในระดับต่าง ๆ และการยอมรับนโยบายแล้วปรับแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบายให้เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติงานมีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย

จากตัวแบบนี้สังเกตได้ว่าสำหรับประเทศพัฒนาแล้วฝ่ายการเมืองจะมีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ส่วนข้าราชการจะมีบทบาทนำเอานโยบายไปปฏิบัติในประเทศพัฒนาแล้วข้าราชการ คือ ผู้หนึ่งที่เป็นผู้เสนอข้อมูลในการกำหนดนโยบายต่อฝ่ายการเมือง แต่ในทางปฏิบัติข้าราชการจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะผ่าน 2 ช่องทาง คือ การให้ข้อมูลและการมีอิทธิพล

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ได้มีข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากสังคม ซึ่งมีทั้งแนวทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยได้มีการให้เหตุผลในแง่มุมที่ต่างกัน เช่น

กลุ่มไทยแลนด์บีบอยอิงสตรีท ได้ออกแคมเปญ คัดค้าน ร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองอย่างถาวร ผ่านเว็บไซต์ Change.org⁶ มีผู้สนับสนุนทั้งสิ้น 10,079 คน โดยได้ให้เหตุผลในการคัดค้านพระราชบัญญัติว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะเรียกคนจำนวนมากเข้ามาฝึกกำลังสำรอง เพราะการระดมกำลังพลในลักษณะบังคับเป็นการมุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ อีกทั้งการเรียกคนจำนวนมากเข้ามาฝึกยังเป็นการกระทบกับหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพของบุคคลที่จะถูกเรียกเข้ามาฝึกอีก ทั้งยังกระทบกับการพัฒนาประเทศอีกด้วย “กลุ่มของพวกเราขอเป็นตัวแทนเสียงของชายไทย และผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เราไม่ต้องการให้มีการซ้ำเติมผู้ที่bakันเรียนรด. มา 3 ปี จับได้ใบดำ หรือผู้ที่เกณฑ์ทหาร ประเทศชาติต้องการสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน ทุกคนมีอาชีพเป็นหลักเป็นแหล่ง ทุกคนต่างมีความฝันของตัวเอง กลุ่มของเรายากทำเพื่อประเทศชาติไปแข่งขันบีบอยในเวทีนานาชาติ แล้วถ้าวันหนึ่งเราถูกเรียกตัวเป็นกำลังพลสำรอง เราก็ไม่สามารถเป็นตัวแทนชาติได้...กรุณาอย่าดับฝันของเรา”

ภควดี วีระภาสพงษ์ นักเขียนนักแปลอิสระ ได้เขียนบทความในเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง หรือ TCIJ เรื่อง “พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง: เส้นทางสู่รัฐทหารและรัฐ

⁶ Thawin Khamchantuek, “คัดค้านร่างพ.ร.บ.กำลังพลสำรองอย่างถาวร,” <https://www.change.org/p/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ-คัดค้าน-ร่าง-พรบ-กำลังพลสำรองอย่างถาวร> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

ล้มเหลว”⁷ เมื่อวันที่ 17 พ.ย. 2558 มีเนื้อหาไม่เห็นด้วยกับการออกพ.ร.บ.กำลังพลสำรอง อาจเป็นการสร้างรัฐทหารสมบูรณ์แบบขึ้นมาในประเทศไทย โดยการเกณฑ์ชายไทยเข้ารับการอบรมฝึกทหาร พร้อมกับปรับทัศนคติ และอาจเปิดช่องให้กองทัพสามารถเกณฑ์บุคคลที่มีความเห็นแตกต่างปรับทัศนคติโดยไม่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนบางด้านถูกกฎหมาย ทั้งนี้ในกรณีที่เกิดการรัฐประหารขึ้น พระราชบัญญัติกำลังพลสำรองจะเป็นเครื่องมือให้รัฐใช้ในการเรียกประชาชนที่เป็นกำลังพลสำรองเข้ามาอยู่ในความควบคุมแทนที่การประชุมต่อต้านการรัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นของประชาชน

สำหรับในแง่เศรษฐกิจ ภาควิชา วิจารณ์วิระภาสพงษ์ ได้ให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองจะทำให้สูญเสียด้านเศรษฐกิจเนื่องจาก คนวัยทำงานจะต้องหยุดงานเพื่อไปรายงานตัวในค่ายทหาร โดยที่นายจ้างถูกบังคับให้จ่ายเงินค่าตอบแทนนับเป็นการซ้ำเติมภาวะสังคมผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจกำลังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึง อีกทั้งกองทัพยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

พล.อ.สิงห์ศึก กล่าวว่า ประชาชนไม่ควรตื่นตระหนกกับกฎหมายที่เพิ่งประกาศใช้ การเรียกกำลังพลสำรองเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาเป็นปกติอยู่แล้ว โดยก่อนหน้านี้นี้มีกฎหมายจำนวน 4 ฉบับ ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497, พระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการนำขั้นตอนตามกฎหมายเดิมที่เคยใช้กันอยู่แล้วมารวบรวมใหม่เป็นพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง⁸

พล.ต.คงชีพ ตันตระวาณิชย์ โฆษกกระทรวงกลาโหม ได้กล่าวว่า ขอให้ประชาชนได้รับทราบและมีความเข้าใจร่วมกันครับว่า ร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ฉบับนี้เป็นประโยชน์กับประเทศชาติในภาพรวม โดยมีไว้เพื่อบริหารจัดการหมุนเวียนคนในชาติให้มีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมในการป้องกันประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนในภาวะวิกฤตของชาติ⁹ ซึ่งประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย จีน และประเทศอื่น ๆ ต่างก็มีกฎหมายในลักษณะ

⁷ ภาควิชา วิจารณ์วิระภาสพงษ์, “พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง: เส้นทางสู่รัฐทหารและรัฐล้มเหลว,” <http://www.tcijthai.com/news/2015/17/article/5897> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560).

⁸ ILAW, “สนช.ชี้ อย่าตื่นตระหนกกับพ.ร.บ.กำลังพลสำรองแค่เอาของเก่ามารวมใหม่,” <https://ilaw.or.th/node/3937> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560).

⁹ ข่าวสดรายวัน, “กท.แจงรายละเอียด-พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง,” http://daily.khaosod.co.th/view_news.php? (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560).

เช่นนี้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งรัฐ อีกทั้งไม่เป็นภาระด้านงบประมาณในยามปกติที่กองทัพไม่สามารถดำรงสภาพกำลังรบไว้ในคราวเดียวกันเป็นจำนวนมาก

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการการศึกษาพบว่าม้งงานวิจัยจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับกำลังพลสำรองซึ่งมีประโยชน์สำคัญในการทำการศึกเรื่องความคิดเห็นของต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง ได้แก่

นายณัฐวุฒิ สมบูรณ์ยิ่ง ได้ศึกษาเรื่อง ความเหลื่อมล้ำในกระบวนการผลิตกำลังสำรองของกองทัพไทย¹⁰ พบว่ากระบวนการผลิตกำลังสำรองของกองทัพระหว่างประเภทนักศึกษาวิชาทหารและพลทหารกองประจำการมีความเหลื่อมล้ำกันใน 3 ด้าน คือ 1) ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการคัดเลือก 2) ความเหลื่อมล้ำด้านการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน และ 3) ความเหลื่อมล้ำด้านการบรรจุเป็นกำลังสำรอง โดยมีข้อค้นพบว่าการที่สภาพสังคมของประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำในหลายด้านเมื่อพลเรือนของรัฐที่อยู่ในสภาพสังคมที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการผลิตกำลังพลสำรองแล้ว กระบวนการผลิตกำลังพลสำรองกลับผลิตซ้ำ ความเหลื่อมล้ำซึ่งได้แผ่ขยายและส่งผลถึงประเด็นเรื่องความมีคุณภาพของกำลังพล

ทหารกองประจำการและกำลังพลสำรองตามมา ซึ่งสะท้อนนัยสำคัญของกำลังพลของกองทัพที่จะเป็นกำลังพลในการปฏิบัติการกิจท่ามกลางภัยด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ โดยได้ให้ข้อเสนอในระดับรัฐไทยว่าควรมีแนวนโยบายในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอในระดับกองทัพควรมีการปฏิรูประบบกำลังพลอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการปฏิรูปการเกณฑ์ทหาร เช่น การใช้ระบบสมัครใจและการจูงใจโดยสวัสดิการความเป็นอยู่ที่ดีของกำลังพล เป็นต้น

พันเอกสีหนาท วงศาโรจน์ ได้ทำการศึกษาเรื่องอุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนากำลังสำรองเพื่อความพร้อมรบของกองทัพบกไทย ศึกษาเฉพาะกรณี ระบบการฝึกศึกษาของกำลังสำรอง¹¹ ผลการศึกษาพบว่า ระบบการฝึกศึกษาของกำลังสำรองมีปัญหาในเรื่องห้วงเวลาการฝึกที่ใช้เวลานาน

¹⁰ ณัฐวุฒิ สมบูรณ์ยิ่ง, “ความเหลื่อมล้ำในกระบวนการผลิตกำลังสำรองของกองทัพไทย,” (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556).

¹¹ สีหนาท วงศาโรจน์, “อุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนากำลังสำรองเพื่อความพร้อมรบของกองทัพบกไทย ศึกษาเฉพาะกรณี ระบบการฝึกศึกษาของกำลังพลสำรอง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540).

ขาดแคลนบุคลากรทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ความไม่พร้อมของสถานที่ฝึก อุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก ตลอดจนหลักสูตรการฝึกล่าสมัย ระบบการติดตามประเมินผลที่ขาดประสิทธิภาพ อุปสรรคเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาระบบกำลังพลสำรอง โดยได้มีข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่ง ซึ่งหนึ่งในข้อเสนอแนะคือ การตั้งคณะกรรมการกำลังสำรองแห่งชาติซึ่งเกิดขึ้นในพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

บทที่ 3

ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

3.1 ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

กองทัพไทยที่ถือว่าเป็นกองทัพสมัยใหม่ซึ่งเป็นกลไกรัฐสมัยใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการเกิดรัฐสมัยใหม่ในสมัยรัชการที่ 5 โดยนับแต่มีการกำเนิดขึ้นของกองทัพสมัยใหม่ การบริหารจัดการกำลังพลของกองทัพถือเป็นความสำคัญเร่งด่วนในการที่จะต้องจัดการการตัดใจในการเลือกรูปแบบวิธีการในการจัดการกำลังพลของกองทัพ เป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างรัฐกับปัจเจก และมีผลต่อพลังอำนาจทางทหารของรัฐซึ่งย่อมมีผลสัมพันธ์โดยตรงกับความมั่นคงแห่งรัฐ

กำลังพลสำรองเป็นวิธีการในการจัดการกำลังพลของกองทัพที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในกองทัพต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากภารกิจของทหารนั้นส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงแห่งรัฐ ดังนั้นระบบกำลังสำรองจะเป็นหลักประกันว่า ในยามศึกสงคราม หรือความจำเป็นอื่นใดที่ต้องใช้กำลังพลเพิ่มเติมจากกำลังประจำการ กองทัพจะสามารถระดมกำลังพลสำรองได้ อีกทั้งระบบกำลังสำรองยังเป็นหลักประกันให้กองทัพสามารถลดขนาดของกำลังประจำการในยามสงบลงได้ซึ่งเป็นการลดความต้องการงบประมาณลงกว่าการคงกำลังพลในอัตราพร้อมรบลงได้มาก

รัฐไทยได้มีการบริหารจัดการกำลังพลโดยใช้ระบบกำลังสำรองมายาวนาน โดยก่อนมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง การจัดกำลังพลสำรองได้ถูกกำหนดโดยกฎหมายต่าง ๆ อย่างน้อย 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497, พระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

ร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองพ.ศ. นั้น ได้เคยถูกเสนอโดยกระทรวงกลาโหมต่อคณะรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการเสนอครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 ก.พ. 2549 ซึ่งหลังจากนั้นได้มีการพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อ 19 พ.ค. 2552 แต่หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลร่างกฎหมายก็ได้ตกไป¹

¹ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ,” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=206837 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

ต่อมาได้มีการเสนอร่างกฎหมายโดยกระทรวงกลาโหมอีกครั้งในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เมื่อวันที่ 7 ก.ค. 2558 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ซึ่งในการเสนอนั้นกระทรวงกลาโหมได้ให้เหตุผลความจำเป็น คือ เนื่องจากภารกิจด้านการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง การพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการพัฒนาประเทศเป็นภารกิจหลักของกระทรวงกลาโหม ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงกลาโหมต้องจัดให้มีกำลังพลที่พร้อมปฏิบัติหน้าที่ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณจึงไม่สามารถดำรงสถานภาพกำลังรบไว้คร่าวเดียวกันจำนวนมากจำเป็นต้องใช้การหมุนเวียนกำลัง ซึ่งการจัดระบบกำลังพลสำรองที่เข้มแข็งจะเป็นส่วนเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงสมควรกำหนดให้มีระบบกำลังพลสำรองโดยกำหนดประเภทบุคคลที่เป็นกำลังพลสำรอง การดำเนินการทั้งหลายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง รวมถึงการกำหนดหน้าที่และสิทธิของการรับราชการทหารของกำลังพลสำรองให้ชัดเจนเพื่อเป็นการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองอันจะทำให้การจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น²

17 ก.ค. 2558 ที่รัฐสภา การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยมี นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธาน สนช. เป็นประธานการประชุม ได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ซึ่งนำเสนอโดยคณะรัฐมนตรีเป็นวาระแรก เพื่อกำหนดให้มีกำลังพลสำรองเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยกำหนดประเภทของบุคคลที่จะเป็นกำลังพลสำรอง รวมถึงการกำหนดหน้าที่และสิทธิของกำลังพลสำรองในการเข้ารับราชการทหารให้ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พล.อ.อุดมเดช สีตบุตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้ชี้แจงถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ หลังจากนั้นสมาชิก สนช. ได้ลุกขึ้นอภิปรายและตั้งคำถาม โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากรณีภัยพิบัติ ส่วนการตั้งคำถามมีข้อห่วงใยว่า ถ้ามีการเรียกฝึกเป็นระยะเวลายาวนาน อาจทำให้กระทบต่อการประกอบอาชีพส่วนตัวของแต่ละคน จะเสียโอกาสในการทำงาน พล.อ.อุดมเดช ได้ตอบข้อซักถามว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกำลังสำรองเข้ามาเป็นฉบับเดียว เรื่องระยะเวลาในการเรียกฝึกนั้นไม่ยาวนาน จะใช้เวลาทั้งหมดเพียง 10 วันในการทำให้เกิดภาระต่อเจ้าของกิจการและลูกจ้าง การเรียกกำลังพลสำรองเป็นความจำเป็นที่ต้องทำให้เกิดความ

² สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ,” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=99314514 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

ชำนาญและพร้อมปฏิบัติหน้าที่ในทันทีทันใด ส่วนระยะเวลาในการแจ้งล่วงหน้าและกำหนดห้วงเวลาในทางปฏิบัติมีการส่งแจ้งล่วงหน้าเป็นเดือนอยู่แล้ว ที่ระบุว่าให้ส่งก่อน 7 วันกำหนดเป็นมาตรฐานไว้ ต่อมาสมาชิก สนช. ได้ลงมติเห็นชอบในวาระแรกขึ้นรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง 189 ต่อ 0 งดออกเสียง 4 พร้อมตั้งคณะกรรมการ 19 คน แปรญัตติภายใน 15 วัน โดยมีกรอบเวลาการทำงานให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน³

เมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2558 ร่าง พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยมีเนื้อหาสรุปดังนี้

1. กำหนดให้มีคณะกรรมการกำลังพลสำรอง เรียกโดยย่อว่า “คกส.” ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ โดย คกส. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองและการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับกำลังพลสำรอง กำหนดแนวทางการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง เสนอแนะแผนพัฒนากิจการกำลังพลสำรองและกำลังสำรองอื่น ๆ และเสนอแนะการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลสำรองและนายจ้างที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

2. กำหนดให้กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของ คกส. มีอำนาจหน้าที่วางแผนและประสานงานการดำเนินการของ คกส. รวบรวมเอกสารและข้อมูลตลอดจนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในกิจการกำลังพลสำรองเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงานในการดำเนินงานทั้งปวงเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองหรือปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คกส. มอบหมาย

3. กำลังพลสำรองมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.1 เข้ารับราชการทหารในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารเพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม หากหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารต้องระวางโทษอาญา

3.2 กรณีที่มีการเปลี่ยนชื่อตัวหรือนามสกุล หรือแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปยังหน่วยทหารที่ตนมีรายชื่อบรรจุอยู่ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษอาญา

³ ผู้จัดการออนไลน์, “สนช.รับหลักการร่าง พ.ร.บ.กำลังสำรอง-ร่างพ.ร.บ.จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ,” <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9580000081013> (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

4. การเรียกกำลังพลสำรองและการระดมพล กำหนดให้อยู่ภายใต้ขอบเขตและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยได้นำหลักการการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลองความพร้อม และการระดมพลมาจากข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ. 2515

5. กำลังพลสำรองมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก การรักษาพยาบาล และสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

6. นายจ้างซึ่งไม่จ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองในวันลาเพื่อรับราชการทหาร ตามพระราชบัญญัติ⁴ โดยมีอัตราโทษทางอาญาเช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรา 146 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541⁴

เมื่อวันที่ 8 ธ.ค. 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. เกี่ยวกับการวางกรอบเพื่อเป็นแนวทางในการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร การกำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่กำลังพลสำรองซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการหรืออาชีพอิสระ และสมควรดำเนินการออกข้อบังคับเพื่อวางหลักเกณฑ์กำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำโทษทางวินัยมาใช้บังคับแก่กระทำความผิด ตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอ และมอบหมายให้กระทรวงกลาโหมรับไปพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป⁵

เมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2559 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการอนุมติหลักการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยกิจการกำลังพลสำรอง พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดเวลาการเป็นกำลังพลสำรอง การยกเว้นการเป็นกำลังพลสำรอง การพ้นจากการเป็นกำลังพลสำรอง การผ่อนผันให้กำลังพลสำรองไม่ต้องเข้ารับราชการทหาร และกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการหลีกเลี่ยงชัดเจนไม่เข้ารับราชการทหาร รวมถึงการแจ้งคำสั่งเรียกโดยวิธีการอื่นเมื่อมีการระดมพล ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้ และให้

⁴ ไทยรัฐฉบับพิมพ์, “กฎหมายใหม่ เรียกระดมพล,”

<https://www.thairath.co.th/content/549725> (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

⁵ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ,” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=99317042 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

กระทรวงกลาโหมเร่งรัดการออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา 15 (1) และวรรคสาม, มาตรา 16 วรรคสอง, มาตรา 18 วรรคหนึ่ง, มาตรา 21, มาตรา 28, มาตรา 34 และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 เพื่อให้กฎหมายแม่บทมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์และสามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁶

เมื่อวันที่ 14 มิ.ย. 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกำลังพลสำรอง จำนวน 5 คน ตามพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเป็นต้นไป กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งประกอบด้วย พลเอก ชนดล เผ่าจินดา, นายพรชาติ บุณนาค, พลเอก อภิชัย ทรงศิลป์ นายประพันธ์ ปุษยไพบูลย์ และ พลเอก วิเชียร มัญญะหงษ์⁷

3.2 ปฏิบัติของสังคมผ่านสื่อต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 มีปฏิกริยาจากสังคมที่หลากหลาย โดยสามารถจำแนกเป็นกลุ่มหลัก ๆ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นด้วยกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการออกพระราชบัญญัติได้ให้เหตุผลว่า กำลังพลหลักเองน่าจะมี ความเพียงพออยู่แล้ว โดยสัดส่วนกำลังพลหลักต่ออัตราประชากรของไทยสูงกว่าหลายประเทศรวมทั้ง ประเทศมหาอำนาจทางการทหารอย่างสหรัฐฯ นอกจากนี้ การมีกฎหมายดังกล่าวอาจสร้างความไม่แน่นอนให้แก่ภาคธุรกิจ ทั้งประเทศไทยเองก็ไม่มีแนวโน้มที่จะทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน การร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียนมีแต่จะทำให้ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น แนวโน้มจึงจะเป็นการลดกำลังพลหลักมากกว่าการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกกำลังพลสำรอง ตัวอย่างปฏิกริยาของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ได้แก่

⁶ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ,” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=99319648 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

⁷ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ,” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=99319857 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

กลุ่มไทยแลนด์บีบอยอิงสตรีท ได้ออกแคมเปญ คัดค้านร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองอย่างถาวรผ่านเว็บไซต์ Change.org มีผู้สนับสนุนทั้งสิ้น 10,079 คน โดยได้ให้เหตุผลในการคัดค้านพระราชบัญญัติว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะเรียกคนจำนวนมากเข้ามาฝึกกำลังสำรอง เพราะการระดมกำลังพลในลักษณะบังคับเป็นการมุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ อีกทั้งการเรียกคนจำนวนมากเข้ามาฝึกยังเป็นการกระทบกับหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพของบุคคลที่จะถูกเรียกเข้ามาฝึก อีกทั้งยังกระทบกับการพัฒนาประเทศอีกด้วย “กลุ่มของพวกเราขอเป็นตัวแทนเสียงของชายไทยและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เราไม่ต้องการให้มีการซ้ำเติมผู้ที่บากบั่นเรียนรด.มา 3 ปี จบได้ใบดำ หรือผู้ที่เกณฑ์ทหาร ประเทศชาติต้องการสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน ทุกคนมีอาชีพเป็นหลักเป็นแหล่ง ทุกคนต่างมีความฝันของตัวเอง กลุ่มของเรายากทำเพื่อประเทศชาติไปแข่งขันบีบอยในเวทีนานาชาติ แล้วถ้าวันหนึ่งเราถูกเรียกตัวเป็นกำลังพลสำรองเราก็ไม่สามารถเป็นตัวแทนชาติได้... กรุณาอย่าดับฝันของเรา”⁸

ภควดี วีระภาสพงษ์ นักเขียนนักแปลอิสระ ได้เขียนบทความในเว็บไซต์ ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง หรือ TCUI เรื่อง “พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง: เส้นทางสู่รัฐทหารและรัฐล้มเหลว”⁹ เมื่อวันที่ 17 พ.ย. 58 มีเนื้อหาไม่เห็นด้วยกับการออกพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง อาจเป็นการสร้างรัฐทหารสมบูรณ์แบบขึ้นมาในประเทศไทย โดยการเกณฑ์ชายไทยเข้ารับการอบรมฝึกทหารพร้อมกับปรับทัศนคติ และอาจเปิดช่องให้กองทัพสามารถเกณฑ์บุคคลที่มีความเห็นแตกต่างปรับทัศนคติโดยไม่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนบางด้านถูกกฎหมาย ทั้งนี้ในกรณีที่เกิดการรัฐประหารขึ้น พ.ร.บ.กำลังพลสำรองจะเป็นเครื่องมือให้รัฐใช้ในการเรียกประชาชนที่เป็นกำลังพลสำรองเข้ามาอยู่ในความควบคุมแทนที่การชุมนุมต่อต้านการรัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นของประชาชน

สำหรับในแง่เศรษฐกิจ ภควดี วีระภาสพงษ์ ได้ให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองทำให้สูญเสียด้านเศรษฐกิจเนื่องจากคนวัยทำงานจะต้องหยุดงานเพื่อไปรายงานตัวในค่ายทหารโดยที่นายจ้างถูกบังคับให้จ่ายเงินค่าตอบแทน เป็นการซ้ำเติมภาวะสังคมผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจกำลังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึง อีกทั้งกองทัพยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

⁸ Thawin Khamchantuek, “คัดค้านร่างพ.ร.บ.กำลังพลสำรองอย่างถาวร,” <https://www.change.org /p/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ-คัดค้าน-ร่าง-พรบ-กำลังพลสำรองอย่างถาวร> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

⁹ ภควดี วีระภาสพงษ์, “พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง: เส้นทางสู่รัฐทหารและรัฐล้มเหลว,” <http://www.tcijthai.com/news/2015/17/article/5897> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560).

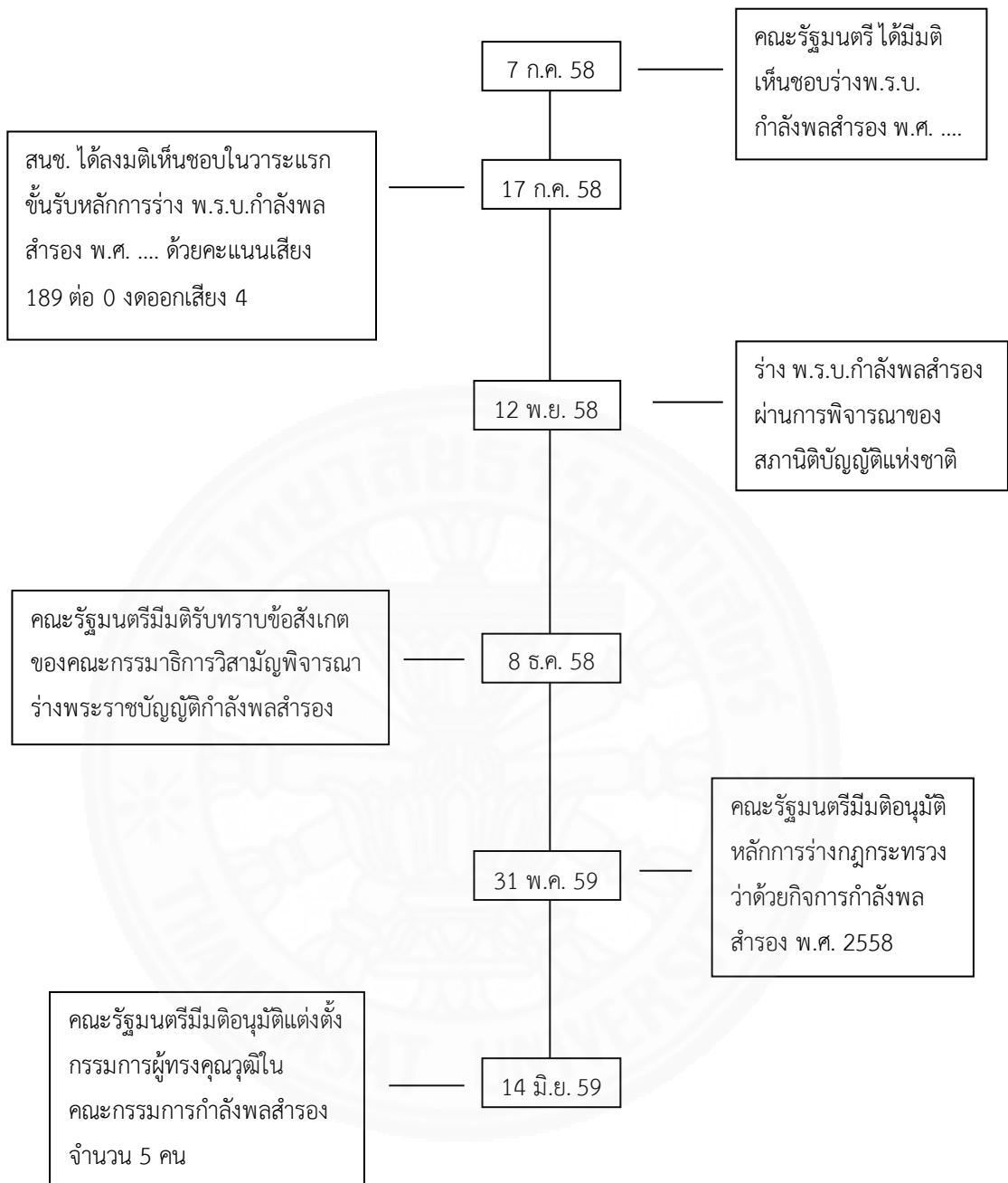
กลุ่มที่เห็นด้วยกับการออกพระราชบัญญัติได้ให้เหตุผลว่าเป็นการรองรับหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมในการป้องกันประเทศป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและช่วยเหลือประชาชน โดยการมีกฎหมายดังกล่าวเพื่อเป็นการเตรียมการบรรเทาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน เมื่อประสบกับภัยพิบัติสาธารณะ โดยการเปิดช่องให้สามารถเรียกกำลังสำรองมาเสริมกับกำลังหลักที่มีอยู่ อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเพียงการรวบรวมกฎหมายเดิมที่บังคับใช้อยู่ก่อนแล้วมารวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ตัวอย่างปฏิกิริยาของกลุ่มที่เห็นด้วยกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ได้แก่

พล.อ.สิงห์ศึก กล่าวว่าประชาชนไม่ควรตื่นตระหนกกับกฎหมายที่เพิ่งประกาศใช้ การเรียกกำลังพลสำรองเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาเป็นปกติอยู่แล้ว โดยก่อนหน้านั้นมีกฎหมายจำนวน 4 ฉบับที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497, พระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการนำขั้นตอนตามกฎหมายเดิมที่เคยใช้กันอยู่แล้วมารวมใหม่เป็นพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง¹⁰

พล.ต.คงชีพ ตันตระวาณิชย์ โฆษกกระทรวงกลาโหม ได้กล่าวว่า "ขอให้ประชาชนได้รับทราบและมีความเข้าใจร่วมกันครับว่า ร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ฉบับนี้เป็นประโยชน์กับประเทศชาติในภาพรวม โดยมีไว้เพื่อบริหารจัดการหมุนเวียนคนในชาติให้มีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมในการป้องกันประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนในภาวะวิกฤตของชาติ ซึ่งประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย จีน และประเทศอื่น ๆ ต่างก็มีกฎหมายในลักษณะเช่นนี้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งรัฐ อีกทั้งไม่เป็นภาระด้านงบประมาณในยามปกติที่กองทัพไม่สามารถดำรงสภาพกำลังรบไว้ในคราวเดียวกันเป็นจำนวนมาก"¹¹

¹⁰ ILAW, “สนช.ชี้ อย่าตื่นตระหนกกับพ.ร.บ.กำลังพลสำรองแค่เอาของเก่ามารวมใหม่,” <https://ilaw.or.th/node/3937> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560).

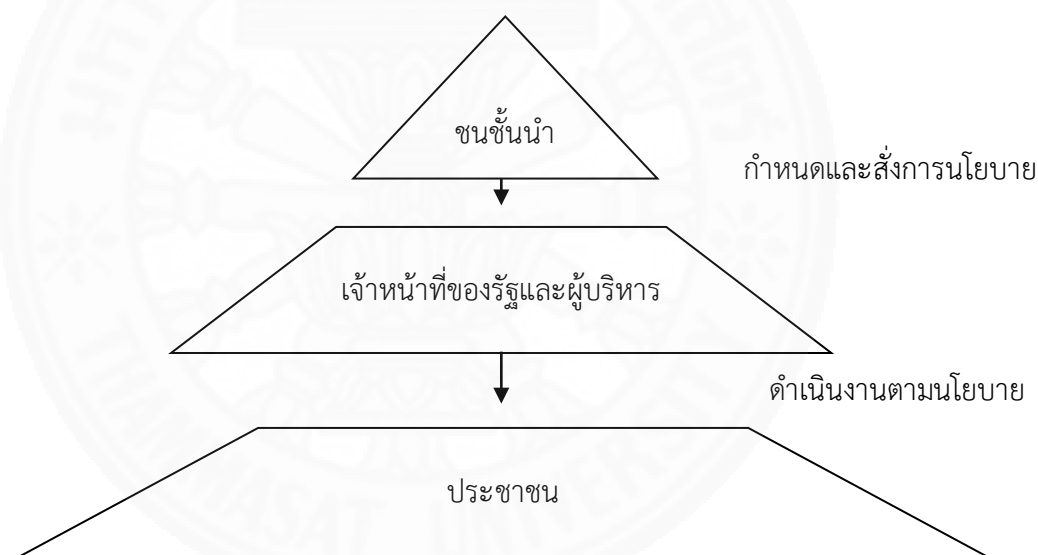
¹¹ ข่าวสดรายวัน, “กท.แจงรายละเอียด-พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง,” http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROd01EVXdORE13TURjMU9BPT0=§ionid=TURNek5RPT0=&day=TWpBeE5TMHdOeTB6TUE9PQ== (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560).

ภาพที่ 3.1 แสดงลำดับเหตุการณ์ที่เป็นที่มาของพระราชบัญญัติก้ำล้งพลสำรอง พ.ศ. 2558

3.3 ตัวแบบนโยบายสาธารณะกับที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

จะเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองนั้นในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการบังคับใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรองล้วนเป็นผลมาจากการเสนอของข้าราชการและผู้มีอำนาจตัดสินใจที่ตัดสินใจโดยมีการตอบสนองต่อประชาชนน้อยมาก แม้ว่าจะมีปฏิกิริยาจากสังคมเกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองแต่ก็ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาหรือส่งผลกระทบต่อกระบวนการออกพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองแต่ประการใด โดยหากพิจารณาถึงตัวแบบชนชั้นนำก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในความสอดคล้องของที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองกับตัวแบบชนชั้นนำดังจะเขียนเป็นแผนภาพต่อไปนี้ (กล่าวถึงในบทที่ 2)

ภาพที่ 3.2 แผนภาพแสดงตัวแบบผู้นำ, มยุรี อนุমানราชธน, *นโยบายสาธารณะ* (กรุงเทพฯ: เอ็กชเพอร์เน็ท, 2556), 71.

แม้ว่าผู้นำจะมีอำนาจในการชี้้นำ เพื่อให้เกิดนโยบายที่มีผลกระทบต่อโดยตรงกับประชาชนก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model) ได้ละเลย ในการพิจารณาบทบาทสำคัญของข้าราชการในการให้ข้อเสนอทางนโยบาย ซึ่งทั้งนี้ในกรณีนี้ คือ ข้าราชการทหารเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองเพื่อเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจดังกล่าว

บทที่ 4

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง

ต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 นั้น ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 ฝ่าย ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วย หน่วยกำลังรบและ หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
 - 1.1 ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง นายทหารหน่วยกำลังรบ
 - 1.2 พันโท โอภาส เกตุแก้ว ฝ่ายเสนาธิการหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
2. ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กำลังพลสำรอง ซึ่งสำเร็จหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร
3. นายอานนท์ อัจฉาญ กำลังพลสำรอง ซึ่งเคยผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการ
4. นายกวง ดีณรงค์ นายจ้างซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างอยู่ในสถานประกอบการ

4.1 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้ทำการแบ่งคำถามออกเป็น 5 กลุ่มคำถาม ดังนี้

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง
2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้ง
3. ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง
4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ
5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง

โดยมีคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง มีแนวคำถาม ดังนี้

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่าคณะกรรมการกำลังพลสำรองมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้งมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่าบทบัญญัติการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้งมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

3. สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่าบทบัญญัติสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่าบทบัญญัติ บทกำหนดโทษ มีความเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่าพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อท่านหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด การดำเนินชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง
2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้ง
3. ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง
4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ
5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

4.2 ประเด็นความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง

ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง กล่าวว่า

คณะกรรมการกำลังพลสำรอง ซึ่งมีกรรมการจากภาคส่วนต่าง ๆ นอกเหนือจากทหารเข้าร่วมเป็นกรรมการ เช่น ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บัญชาการสำนักงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และจะเห็นได้ว่าการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการกำลังพลสำรองเป็นการให้ความสำคัญกับกิจการกำลังพลสำรอง และเป็นการบูรณาการงานด้านกำลังพลสำรองของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง¹

พันโท โอภาส เกตุแก้ว ฝ่ายเสนาธิการหน่วยบัญชาการกำลังสำรองกล่าวว่า

พระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า ให้นายกรัฐมนตรีหนึ่งเป็นประธานกรรมการเองเป็นการยกระดับงานกำลังพลสำรองของชาติโดยมีการบูรณาการ

¹ พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในกิจการกำลังพลสำรองฉบับนี้ และยังได้มีการเปิดช่องให้สามารถมีการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มได้อีกด้วย ส่วนตัวคิดว่ามีความเหมาะสมแล้ว²

นายกวง ตีณรงค์ ผู้ประกอบการกล่าวว่า

คณะกรรมการกำลังพลสำรองนั้นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แต่เพียงฝ่ายเดียว ผมคิดว่าควรมีการแต่งตั้งกรรมการที่เป็นตัวแทนภาคเอกชน เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เพราะการจ่ายเงินให้กำลังพลสำรองรวมถึงนายจ้างที่ต้องแบกรับภาระในการให้กำลังพลสำรองของตนถูกเรียกไปค่ายทหารนั้นเป็นไปได้ยากที่จะได้รับการยอมรับหากภาครัฐกำหนดกฎเกณฑ์โดยอ้างอิงจากการจ่ายเงินทหารเพียงอย่างเดียว³

ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวเพียงสั้น ๆ ว่า

ผมไม่ทราบในรายละเอียดว่าคณะกรรมการนี้ประกอบด้วยใครบ้าง และมีหน้าที่ทำอะไรบ้าง แต่เท่าที่ฟังจากที่พี่อธิบายผมก็คิดว่าเหมาะสมแล้ว เพราะมีนายกรัฐมนตรีนั่งหรือรองนายกรัฐมนตรีนั่งประธาน ทำให้สังกะทรวงต่าง ๆ ได้ทุกกระทรวงเพราะเรื่องนี้ต้องเกี่ยวกับทุกกระทรวงนอกเหนือจากกระทรวงกลาโหม⁴

นายอานนท์ อัจฉาญ กล่าวเพียงสั้น ๆ ว่า “ผมไม่ค่อยรู้เรื่องคับ แต่ถ้าฟัง ๆ ดูที่ที่พูดแล้วก็น่าจะเหมาะสมครับ”⁵

4.3 ประเด็นที่ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรองหน้าที และการแจ้ง

สำหรับการเป็นกำลังพลสำรอง ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง กล่าวว่า

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีความแตกต่างไปจากเดิม คือ การเพิ่มช่องทางให้มีการสมัครเป็นกำลังพลสำรอง ซึ่งตามกฎหมายเดิมนั้นกำหนดให้มีการบรรจุชื่อไปเลยเป็นเรื่องที่ดี การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่สมัครเป็นกำลังพลสำรองก็มีความเหมาะสม แต่ผมคิดว่าจำนวนผู้สมัครเป็นกำลังพลสำรองคงมีจำนวนน้อย

² โอภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

³ กวง ตีณรงค์, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

⁴ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

⁵ อานนท์ อัจฉาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

เช่น เราอาจเทียบเคียงได้กับจำนวนผู้สมัครเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ ซึ่งมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับปริมาณยอดที่เรียกเกณฑ์ทั้งหมด⁶ ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง ยังได้ให้เหตุผลว่า

กองทัพควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิประโยชน์ในการสมัครเข้าเป็นกำลังพลสำรองเพื่อให้มีปริมาณของผู้สมัครใจเข้าเป็นกำลังพลสำรองเพิ่มขึ้นโดยใช้ทั้งการประชาสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะเป็นตัวอย่างการประชาสัมพันธ์ได้จากการคัดเลือกทหารกองประจำการ ในบางปีที่มีการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจำนวนผู้สมัครเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจนในบางพื้นที่มีจำนวนผู้สมัครเต็ม ดังนั้นผมคิดว่ากองทัพควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการรับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ในการรับสมัครกำลังพลสำรองและควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและเพียงพอ⁷

พันโท โอลาส เกตุแก้ว กล่าวว่า

สำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัติฉบับนี้เกี่ยวกับการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการจ้ำงนั้น มีใจความสำคัญในลักษณะเดิมแต่จะมีข้อแตกต่างในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเป็นกำลังพลสำรอง กฎหมายการรับราชการทหารเดิมนั้นไม่ได้มีการเปิดช่องให้มีการสมัครใจในการสมัครเป็นกำลังพลสำรอง แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการเปิดช่องให้มีการสมัครใจในการสมัครเข้าเป็นกำลังพลสำรอง และสำหรับในส่วนการปฏิบัติราชการโดยไม่สมัครใจ (การเรียกพลตามกฎหมายรับราชการทหารหรือการคัดเลือกเข้าเป็นกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง) นั้นสาระสำคัญของพระราชบัญญัติไม่ได้มีความแตกต่างไปจากกฎหมายรับราชการทหารที่บังคับใช้อยู่เดิมแต่ประการใด แต่จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รวบรวมเอากฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหารที่เดิมประกอบด้วยกฎหมายหลายตัวประมวลเข้าไว้ในฉบับเดียวกัน ทำให้ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และกำลังพลสำรองสามารถเข้าใจได้ง่ายและปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้นนั่นเอง⁸

สำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับหน้าที่ของกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ พันโท โอลาส เกตุแก้ว กล่าวว่า

⁶ พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

⁷ พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

⁸ โอลาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

หน้าที่ของกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มี 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ การตรวจสอบ การฝึกวิชาทหาร การปฏิบัติราชการ การทดลองความพร้อม การระดมพล ซึ่งเกือบทั้งหมดก็เป็นหน้าที่เดิมของกำลังพลสำรองตามกฎหมายรับราชการทหารเดิม มีเพียงหนึ่งประการที่เป็นการกำหนดขึ้นมาใหม่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การปฏิบัติราชการ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้เรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะหรือในการป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการชั่วคราวและเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ผมจึงคิดว่าไม่ได้น่ากังวลอย่างที่เป็นการแต่ประการใด ทุกอย่างยังเหมือนเดิม⁹

สำหรับการแจ้ง พันโท โอภาส เกตุแก้ว กล่าวว่า

รายละเอียดการปฏิบัติ โดยสาระสำคัญแล้วไม่ได้แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งกองทัพได้คำนึงถึงความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นต่อตัวกำลังพลกรณีการแจ้งคำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับกำลังพลสำรอง กองทัพมีความพยายามที่จะดำเนินการแจ้งให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังจะเห็นได้จากกรณีการแจ้งในการระดมพลได้มีการกำหนดในกฎกระทรวงให้มีการแจ้งด้วยวิธีนอกเหนือจากที่กำหนดในพระราชบัญญัติในส่วนการแจ้ง คือ การแจ้งทางโทรศัพท์ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดอีกด้วย¹⁰

ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่า

ผมคิดว่าคนส่วนใหญ่เลือกเรียนรด.เพราะไม่ต้องการเกณฑ์ทหาร เช่น ผมตัดสินใจเรียนรด.ตั้งแต่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องเสียเวลาเดินทางจากโรงเรียนไปทำการฝึกในค่ายทหารทุกสัปดาห์ และนอกจากนั้นยังต้องมีการฝึกภาคสนามด้วย ในขณะที่เพื่อนที่ไม่ได้เรียนรด.ไม่ต้องทำการฝึก ผมคิดว่าผมได้ทำหน้าที่ของการเป็นทหารแล้วแต่เมื่อกฎหมายฉบับนี้ออกมาทำให้ผมอาจต้องถูกเรียกไปทำการฝึกใหม่ทั้ง ๆ ที่ได้เรียนรด.ไปแล้วเป็นระยะเวลากว่าสามปี ผมคิดว่าการเป็นกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรจะเป็นการสมัครใจทั้งหมด ไม่ควรมีการคัดเลือกเพราะเหตุผลความจำเป็นของเราแต่ละคนไม่เท่ากัน อย่างผมไม่ได้ร่ำรวยถ้าต้องถูกเรียกไปฝึกก็ทำให้ขาดรายได้ไป¹¹

⁹ โอภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ทรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

¹⁰ โอภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ทรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

¹¹ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ทรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

สำหรับในประเด็นหน้าที่กำลังพลสำรอง ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่า

จากที่ได้ฟังเนื้อหาเกี่ยวกับหน้าที่ผมคิดว่ากำลังพลสำรองมีหน้าที่ค่อนข้างเยอะแต่ก็อยากให้เรียกใช้เมื่อจำเป็น เช่น ภาวะสงคราม ในยามปกติก็ไม่ควรเรียกใช้มากเกินไปเพราะอาจกระทบกับหลาย ๆ ส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึก ผมคิดว่าสองเดือนนานเกินไป ผมคนหนึ่งที่ไม่สามารถไปฝึกได้แน่ ๆ เพราะต้องมีทั้งภาระครอบครัว และภาระงาน หากต้องถูกเรียกไปฝึกถึงสองเดือนก็นึกไม่ออกเหมือนกันว่าจะทำอย่างไร”¹²

สำหรับการแจ้งว่าที่ ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่า “จากที่ฟังดูผมค่อนข้างเป็นกังวลเพราะผมทำงานไม่เป็นหลักแหล่ง กลัวว่าหากหมายเรียกส่งมาแล้วผมไม่ได้รับอาจต้องถูกลงโทษถ้าเป็นไปได้อยากให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์หาโดยตรงเลยจะดีกว่า”¹³

นายอานนท์ อัจฉาญ กล่าวว่า

ผมเคยเป็นพลทหารมาแล้วสองปีเต็ม ปลดมาแล้วก็หางานทำ อยากให้คนอื่นที่ไม่ได้เป็นพลทหารมาเป็นกำลังพลสำรองบ้าง เพราะถ้าผมต้องถูกเรียกไปฝึกอีกเหมือนกับว่าโชคร้ายจับได้ใบแดงแล้วก็ต้องถูกเรียกมาฝึกซ้ำ ๆ อีกทุกปี ผมทำงานหาเช้ากินค่ำต้องส่งลูกเรียนหนังสือแม่ก็ป่วย หากต้องถูกเรียกฝึกสองเดือนตามที่ได้ฟังผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไร อยากให้ทางทหารช่วยเห็นใจคนที่เคยเป็นพลทหารมาแล้วเพราะได้รับใช้ชาติมาแล้ว ตอนเรียนหนังสือไม่ได้ไปเรียนรด.เหมือนเพื่อนเพราะฐานะยากจนเลยต้องมาเป็นทหารไปแล้วตั้งสองปีเต็ม ๆ อยากให้ทหารเรียกคนอื่นที่ไม่เคยเป็นทหารเข้ามาเป็นกำลังพลสำรองบ้าง”¹⁴

สำหรับการแจ้ง นายอานนท์ อัจฉาญ กล่าวว่า “อยากให้ทางทหารโทรมาหาเลย เพราะตอนปลดทหารก็ได้ให้เบอร์โทรติดต่อไว้แล้วเพราะกลัวว่าถ้าส่งจดหมายมาจะไม่ได้รับแล้วจะมีความผิดอีก”¹⁵

นายกวง ตีณรงค์ กล่าวว่า

ถึงทางทหารจะเปิดช่องให้มีการสมัครใจเข้าเป็นกำลังพลสำรองได้ แต่ก็คงเหมือนกับทหารเกณฑ์ที่มีคนสมัครเพียงไม่กี่คนทำให้ต้องมีการคัดเลือกอยู่ดี ซึ่งก็ไม่รู้ว่าลูกจ้างคนที่มาอยู่ด้วยนั้นจะโดนเรียกไปเข้าค่ายตอนไหน อีกอย่าง

¹² ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

¹³ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

¹⁴ อานนท์ อัจฉาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

¹⁵ อานนท์ อัจฉาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

เราเป็นธุรกิจไม่ได้มีขนาดใหญ่มาก ถ้าต้องถูกเรียกไปฝึกแล้วต้องจ่ายเงินค่าจ้างตามปกติคงแย่ ผมก็เข้าใจว่าต้องเข้าไปรับใช้ชาติแต่เราก็ไม่รู้จะไปเจียดเงินส่วนไหนมาให้ ยิ่งถ้าต้องถูกเรียกไปหลาย ๆ คนพร้อมกันคงแย่ เรียกครั้งนึงถ้าไปแค่วันสองวันก็ไม่มีปัญหา แต่เท่าที่ฟัง ๆ ดูเรียกได้สองเดือนแบบนี้คงแย่จริง ๆ ผมว่าถ้ากฎหมายบังคับแบบนี้ ผู้ประกอบการคงจะต้องเลือกรับเฉพาะคนที่ไม่มีภาระในการเข้าเป็นกำลังพลสำรองแบบนี้ หรือว่าในบางตำแหน่งที่ผู้หญิงทำได้อาจจะต้องรับผู้หญิงซึ่งก็ส่งผลกับคนที่ต้องถูกคัดเลือกเป็นกำลังพลสำรองอีก บางคนต้องไปเป็นทหารเกณฑ์มาแล้วสองปีเต็มแล้วต้องมาถูกเรียกอีก เรียกว่าโดนซ้ำโดนซ้อนเลย¹⁶

4.4 ประเด็นที่ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง

ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง กล่าวว่า

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็น การจ่ายค่าพาหนะ ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าที่พัก และการรักษาพยาบาล ซึ่งไม่ได้ดีด้อยกว่าสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการแต่อย่างใด ทั้งนี้ในสิทธิประโยชน์บางอย่างกลับดีกว่าสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการด้วยซ้ำ เช่น ค่ายานพาหนะ ที่คิดในอัตราเหมาจ่าย 500 บาท ซึ่งสำหรับระเบียบการเดินทางไปราชการของทหารประจำการนั้นจะคิดตามระยะทาง และอัตราค่อนข้างน้อยเพราะเป็นระเบียบที่บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาอันแล้ว¹⁷

พันโท โอภาส เกตุแก้ว กล่าวว่า

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์อย่างชัดเจนโดยการออกเป็นระเบียบกระทรวงกลาโหมซึ่งครอบคลุมอย่างครบถ้วนไม่ว่าจะเป็น ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร การรักษาพยาบาล และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เครื่องแต่งกาย การแต่งตั้งยศ การเลื่อนยศและการเลื่อนฐานะ การขอใช้สวัสดิการของส่วนราชการ ทุนการศึกษา การขอกองทหารเกียรติยศ คະแนนเพิ่มพิเศษกรณีสอบบรรจุเข้าเป็นทหารประจำการ

¹⁶ กวง ตีณรงค์, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

¹⁷ พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

และการรับเงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต พิการ หรือทุพพลภาพ เป็นต้น ซึ่งระเบียบตัวนี้ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ทั้งหมดในระเบียบตัวเดียวกัน เป็นระเบียบที่ทันสมัยต่างจากสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการที่กำหนดโดยระเบียบต่างกันหลายตัว บางตัวนั้นบังคับใช้มาเป็นเวลานานทำให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง กระทั่งการจ่ายเงินตามระเบียบฉบับนี้ยังได้กำหนดวันไว้ด้วย อาจกล่าวได้ว่าสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้ด้อยไปกว่าสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการแต่ประการใด¹⁸

นายทวง ดิณรงค์ กล่าวว่

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บังคับให้ต้องจ่ายเงินให้ลูกจ้างในวันที่ถูกทหารเรียกตัวเข้าไปค่ายซึ่งเป็นการทำให้ต้องแบกรับภาระ รัฐบาลจึงน่าจะช่วยเหลือในการให้สิทธิประโยชน์กับนายจ้างบ้าง เพราะอย่างธุรกิจของเรามีขนาดไม่ใหญ่ลูกจ้างก็มีไม่มากถ้าถูกทหารเรียกเข้าค่ายก็น่าจะได้รับการช่วยเหลือ เช่น การลดหย่อนภาษี หรือการได้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารของรัฐ จะได้เป็นการช่วยเหลือให้นายจ้างที่เสียสละให้กระทบธุรกิจน้อยลงบ้าง¹⁹

ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่

สำหรับสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองนั้นผมเห็นว่า บางคนก็ประกอบอาชีพส่วนตัวนั้นไม่ได้มีรายได้แน่นอนและต้องขายของทุกวันเช่นผม หากต้องหยุดขายอาจกระทบกับลูกค้า การจ่ายค่าตอบแทนก็ควรจะคำนึงถึงรายได้ที่ได้ในปกติไม่ใช่คิดเทียบกับทหาร เพราะว่าอย่างอาชีพค้าขายก็ต้องหาเงินไว้ในวันที่มีแรงขายเพราะวันนี้อาจไม่สามารถขายได้ หรือว่าลูกค้าหายไป ไม่ได้มีความมั่นคงแบบอาชีพทหาร ถ้าจะจ่ายค่าตอบแทนก็ควรจ่ายให้เท่า ๆ กับรายได้ที่เฉลี่ยขายได้ในแต่ละวัน อย่างน้อยจะได้ไม่กระทบกับการประกอบอาชีพมาก ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับ คนประกอบอาชีพส่วนตัว เพราะเราไม่ได้มีความมั่นคงเหมือนกับข้าราชการหรือพนักงานประจำ การหาเงินไว้มาก ๆ เพื่อเอาไว้เป็นทุนในวันข้างหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็น²⁰

¹⁸ โอภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

¹⁹ ทวง ดิณรงค์, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

²⁰ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

นายอานนท์ อัจฉาญ กล่าวว่

ผมคิดว่า ค่ายานพาหนะในอัตรา 500 บาท อาจไม่เพียงพอสำหรับคนที่ทำงานอยู่ไกล ๆ ครับ เพราะอย่างผมทำงานอยู่ที่เบตง หากต้องถูกเรียกมาเข้าค่ายที่ลพบุรีคงไม่พอแน่ ๆ ผมคิดว่าควรจะให้เบิกตามจริง คือ ถ้าขึ้นรถมาเท่าไรก็เอาใบเสร็จมาเบิกตามจริงครับ อีกอย่างการจ่ายค่าตอบแทนถ้าคนที่ไม่ได้ทำงานประจำน่าจะจ่ายเท่ากับรายได้ปกติที่เค้าได้ แต่เท่าที่ฟังเป็นการจ่ายโดยคิดตามเงินเดือนของทหาร ซึ่งก็รู้ว่าเงินเดือนของทหารน้อยแต่มีความมั่นคงคนที่ถูกทหารเรียกเข้ามาแล้วเมื่อปล่อยกลับไปก็ต้องไปทำงานตามเดิมไม่ได้มีสวัสดิการมั่นคงแบบทหาร ผมคิดว่าอันนี้ควรปรับการจ่ายให้ได้เท่า ๆ กับรายได้ที่ปกติได้รับต่อวันสำหรับคนที่ทำอาชีพส่วนตัวครับ²¹

4.5 ประเด็นความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ

ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง กล่าวว่

บทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมแล้ว ไม่ได้มีอัตราโทษที่สูงเกินไป อีกทั้งยังมีการแบ่งระดับความรุนแรงของโทษ เช่น ถ้าขาดการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบก็จะมีโทษในระดับหนึ่ง ถ้าขาดการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกหรือปฏิบัติราชการก็จะมีโทษอีกระดับหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่าสำหรับการขาดการเรียกระดมพลควรมีการกำหนดอัตราโทษให้เพิ่มมากขึ้นกว่าการเรียกเข้ารับราชการประเภทอื่น เพราะหากมีการเรียกระดมพลจริงแสดงว่าประเทศชาติอยู่ในภาวะวิกฤต มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่กําลังพลสำรองต้องเข้ามาเพื่อเสริมกําลังประจำการ²²

พันโท โอภาส เกตุแก้ว กล่าวว่

ผมคิดว่าบทกำหนดโทษค่อนข้างเบามาก เช่น การหลีกเลี่ยงการเรียกกําลังพลเพื่อตรวจสอบ มีโทษเพียงจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผมคิดว่าควรปรับเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้นโดยเฉพาะในการเรียกระดมพลในยามศึกสงครามควรมีการเพิ่มโทษให้มากกว่านี้ เพราะหากเกิดสภาวะสงครามแล้วต้องการเรียกกําลังพลเพื่อความอยู่รอดของชาติ หากกําลัง

²¹ อานนท์ อัจฉาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

²² พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

ผลสำรองไม่มามีรายงานตัวในการเรียกระดมพลก็จะเกิดความเสียหายเป็นอย่างยิ่ง สำหรับบทกำหนดโทษของนายจ้างที่ไม่จ่ายค่าจ้างนั้นมีเพียงโทษปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท ไม่มีโทษจำคุก ผมคิดว่าควรจะมีโทษจำคุกเพิ่มเติมด้วยเพราะมี เพียงโทษปรับอาจทำให้นายจ้างไม่ปฏิบัติตามในกรณี เป็นลูกจ้างที่มีเงินเดือนสูง โดยยินยอมที่จะจ่ายค่าปรับแทน²³

นายกวง ตีณรงค์ กล่าวว่า “ผมคิดว่าอัตราโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่สำหรับ นายจ้างผมคิดว่าควรมีการเพิ่มโทษจำคุกด้วย”²⁴

ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่า “อัตราโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งหากผม ถูกเรียกผมจะไปรายงานตัวตามที่เรียก เพียงแต่กลัวอย่างเดียวว่าจะไม่ทราบว่าการเรียกไป รายงานตัว”²⁵

นายอานนท์ อัจหาญ กล่าวว่า “ผมคิดว่าอัตราโทษของกำลังพลสำรองมีความ เหมาะสมดีแล้ว แต่นายจ้างควรมีการเพิ่มโทษจำคุกด้วย เพราะปรับอย่างเดียวกลัวว่านายจ้างบางคน จะไม่ปฏิบัติตาม”²⁶

4.6 ประเด็นผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง กล่าวว่า

การออกพระราชบัญญัติฉบับนี้แทบไม่มีรายละเอียดใดแตกต่างไป จากพระราชบัญญัติฉบับเดิมเลย เพราะเนื้อหา ก็เป็นการรวมเอากฎหมายเดิม ในหลาย ๆ ฉบับมารวมกันเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่ มีบทลงโทษที่ชัดเจน ทั้งตัวกำลังพลสำรองเอง และนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งหลังจากที่ประกาศใช้ แล้วการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกำลังพลสำรองก็จะต้องมีการ ปรับเปลี่ยนเล็กน้อยซึ่งก็เกิดความยุ่งยากในช่วงแรก แต่ผมคิดว่าเมื่อมีการใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ไปสักระยะหนึ่งคงจะทำให้การทำงานง่ายมากขึ้น อีกทั้ง ร้อยเอก... ยังตั้งข้อสังเกตว่า การที่ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับกำลังพลสำรอง

²³ โอภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

²⁴ กวง ตีณรงค์, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

²⁵ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

²⁶ อานนท์ อัจหาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

มีความชัดเจนมากขึ้นจากการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจทำให้ในอนาคต มียอดผู้ที่ขาดการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการน้อยกว่าเดิม²⁷

พันโท โสภาส เกตุแก้ว กล่าวว่า

หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามที่เราทราบ กันดีในสื่อต่าง ๆ มีกระแสค่อนข้างในทางลบว่าจะเป็นการเรียกคนที่มีอายุมาก เข้าค่ายบ้าง เรียกคนที่เคยผ่านการเกณฑ์ทหารเข้ามาฝึกซ้ำบ้าง เป็นการขยาย ขนาดกองทัพบ้าง ซึ่งทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ผมคิดว่า อาจเป็นเพราะกระแสการเมืองที่ทำให้ทหารถูกมองในแง่ลบ และก็ชี้ให้เห็นว่า คนไทยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับทหารน้อยมาก ทั้งที่จริง ๆ แล้วถือว่า ชายไทยทุกคนมีหน้าที่เป็นทหารและต้องรับราชการทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ ของกำลังพลสำรองนั้นก็เป็นเรื่องที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติแล้ว โดยการรวมเอา กฎหมายที่มีอยู่เดิม เช่น พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พระราชบัญญัติ คຸ່ມครองแรงงาน หรือ ข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหาร สัญญาบัตร มารวบรวมเป็นพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง ซึ่งมีเนื้อหาที่ ครอบคลุมถึงกิจการกำลังพลสำรองทั้งหมด ดังนั้นผลกระทบของพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจึงมีน้อยมาก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติก็ทำงานในลักษณะ แบบเดิม²⁸

ว่าที่ร้อยตรี ฉลวย เสียงพร้อม กล่าวว่า

ตอนแรกที่ได้ทราบข่าวการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพล สำรองผมรู้สึกกังวลว่าจะกระทบกับการทำงาน เพราะอาจถูกเรียกเข้าไปฝึกได้ เป็นระยะเวลายาวนาน แต่ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ผมก็ยัง ไม่ได้ถูกเรียกเข้าค่ายเลย เท่าที่ฟังจากเพื่อน ๆ ที่เรียนรด.รุ่นเดียวกัน เพื่อนก็จะ เล่าให้ฟังว่า หลังจากออกพระราชบัญญัติฉบับนี้มาแล้วก็เหมือนเดิมเพราะก่อนมี พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็มีกรเรียกที่จบแล้วเข้าค่ายอยู่แล้ว²⁹

นายอานนท์ อาจหาญ กล่าวว่า

ปีก่อนหน้านี้ผมเคยถูกหมายเรียกให้ไปรายงานตัวไปแล้วหนึ่งครั้ง ปีที่ผ่านมาหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ถูกเรียกอีก แต่ปีนี้

²⁷ พลรบ ยอดยิ่ง, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

²⁸ โสภาส เกตุแก้ว, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

²⁹ ฉลวย เสียงพร้อม, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

ถูกเรียกไปฝึกภาคสนามทั้งสัปดาห์ เพื่อนบางคนก็เคยถูกเรียกไปฝึกมาแล้วตั้งแต่ก่อนออกพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว สรุปแล้วไม่ได้ต่างจากเดิมเลย”³⁰

นายกวง ตีณรงค์ กล่าวว่า

หลังจากออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ต้องพิจารณาเพิ่มมากขึ้นในการรับคนเข้าทำงาน ต้องมีการสอบถามว่าเคยเรียนรต.มาหรือว่าเคยเกณฑ์ทหารหรือไม่ หรือว่าเคยจับได้ใบดำหรือไม่ อีกทั้งการกำหนดค่าจ้างก็ต้องคำนึงถึงด้วยในกรณีที่ลูกจ้างคนนั้นมีโอกาสที่จะถูกเรียกเข้าไปค่าย เพราะธุรกิจเล็ก ๆ อย่างผม ค่าจ้างแรงงานเป็นต้นทุนสำคัญ ถ้าต้องให้เค้าลาไปเข้าค่ายแล้วยังจ่ายเงินเดือนให้เค้าอยู่ก็คงแย่ ยิ่งถ้าถูกเรียกไปพร้อมกันซึกสองคนคงขาดทุนแน่นอน³¹

³⁰ อานนท์ อัจฉาญ, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

³¹ กวาง ตีณรงค์, สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 นี้ มุ่งเน้นถึงประเด็นหลักสองประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 และ ประการที่สอง คือ การศึกษามุมมอง ความคิดเห็นและปฏิกิริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง ที่มีต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง สามารถสรุปแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง ความคิดเห็นของ เจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้างต่อประเด็นความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรองสามารถจำแนกได้เป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มที่คิดเห็นว่าคณะกรรมการกำลังพลสำรองมีความเหมาะสม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทหาร ทั้งในส่วนกำลังรบและเจ้าหน้าที่ทหารในหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยเหตุผลที่กลุ่มนี้ได้สนับสนุน คือ การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธานซึ่งทำให้สามารถบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อการดำเนินกิจการกำลังพลสำรอง และเหตุผลอีกประการ คือ การเปิดช่องให้สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการกำลังพลสำรองเพิ่มขึ้นได้ ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์ว่า

“...จะเห็นได้ว่า การกำหนดให้นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการกำลังพลสำรอง เป็นการให้ความสำคัญกับกิจการกำลังพลสำรองและเป็นการบูรณาการงานด้านกำลังพลสำรองของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง...”

กลุ่มที่คิดเห็นว่าคณะกรรมการกำลังพลสำรองมีความไม่เหมาะสม คือ นายจ้าง ซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างอยู่ในสถานประกอบการ โดยได้ให้เหตุผลว่ายังขาดตัวแทนภาคเอกชนในคณะกรรมการ ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“...การจ่ายเงินให้กำลังพลสำรองรวมถึงนายจ้างที่ต้องแบกรับภาระในการให้กำลังพลสำรองของตนถูกเรียกไปค่ายทหารนั้นเป็นไปได้ยากที่จะได้รับการยอมรับ หากภาครัฐกำหนดกฎเกณฑ์โดยอ้างอิงจากการจ่ายเงินทหารเพียงอย่างเดียว...”

กลุ่มที่ไม่มีความคิดเห็น ได้แก่ กำลังพลสำรองที่ผ่านการเป็นทหารกองประจำการ ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคณะกรรมการกำลังพลสำรอง

2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้งความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้งของผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคน ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และ นายจ้างมีความหลากหลายและแตกต่าง โดยพอจะสรุปได้ ดังนี้

เจ้าหน้าที่ทหารเห็นว่า ถึงแม้ว่าการเป็นกำลังพลสำรองจะมีการกำหนดให้สามารถสมัครใจได้แต่ก็คงไม่มียอดผู้สมัครเข้าเป็นกำลังพลสำรองมากนัก การเป็นกำลังพลสำรองไม่ได้ต่างไปจากเดิมก่อนมีการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ สำหรับหน้าที่เจ้าหน้าที่ทหารเห็นว่าไม่ต่างไปจากเดิมมากนัก จะมีเพียงการเพิ่มหน้าที่ในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ สำหรับการแจ้งเจ้าหน้าที่ทหารเห็นว่า มีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์ว่า

“...แตกต่างไปจากเดิม คือ การเพิ่มช่องทางให้มีการสมัครเป็นกำลังพลสำรอง ซึ่งตามกฎหมายเดิมนั้นกำหนดให้มีการบรรจุชื่อไปเลยเป็นเรื่องที่ดี การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่สมัครเป็นกำลังพลสำรองมีความเหมาะสมแต่ผมคิดว่าจำนวนผู้สมัครเป็นกำลังพลสำรองคงมีจำนวนน้อย...”

“...เกือบทั้งหมดก็เป็นหน้าที่เดิมของกำลังพลสำรองตามกฎหมายรับราชการทหารเดิม มีเพียงหนึ่งประการที่เป็นการกำหนดขึ้นมาใหม่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การปฏิบัติราชการ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้เรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ใช้ความเชี่ยวชาญ เฉพาะ หรือในการป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติ...”

“...กองทัพมีความพยายามที่จะดำเนินการแจ้งให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังจะเห็นได้จากกรณีการแจ้งในการระดมพล ได้มีการกำหนดในกฎกระทรวงให้มีการแจ้งด้วยวิธีนอกเหนือจากที่กำหนดในพระราชบัญญัติในส่วนการแจ้ง คือ การแจ้งทางโทรศัพท์ โทรสาร จดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นได้อีกด้วย...”

กำลังพลสำรองที่ผ่านการฝึกหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารเห็นว่า ควรมีการสมัครใจทั้งหมด เพราะตนได้ผ่านการเป็นกำลังพลสำรอง อีกประการ คือ การเรียกฝึกควรกระทำเฉพาะเมื่อจำเป็นและการแจ้งควรใช้การแจ้งทางโทรศัพท์โดยตรง

กำลังพลสำรองที่ผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการเห็นว่า ควรคัดเลือกคนที่ไม่เคยรับราชการเป็นทหารกองประจำการเป็นกำลังพลสำรอง เนื่องจากได้ผู้ที่ผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้ใช้เวลาถึงสองปีเต็มแล้วในการรับราชการแบบเต็มเวลา หากถูกคัดเลือกเป็นกำลังพลสำรองอีกก็จะเกิดความทับซ้อน สำหรับการแจ้งเห็นว่าควรใช้การโทรศัพท์โดยตรง

นายจ้างเห็นว่าการเป็นกำลังพลสำรองโดยการคัดเลือกคนที่เคยราชการเป็นทหารกองประจำการแล้วไม่เหมาะสมเพราะเป็นการทับซ้อน และการกำหนดระยะเวลาในการถูกเรียกไปฝึกวิชาทหาร 2 เดือนนั้นนานเกินไป ส่งผลต่อการพิจารณาคัดเลือกคนเข้ามาทำงาน ส่งผลให้กำลังพลสำรองอาจได้รับการพิจารณารับเข้าทำงานเป็นลำดับรองจากผู้ที่ไม่ได้เป็นกำลังสำรอง

3. ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง สามารถจำแนกได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มที่เห็นด้วย คือ เจ้าหน้าที่ทหารทั้งหน่วยกำลังรบ และหน่วยบัญชาการกำลังพลสำรอง เหตุผลสนับสนุนเช่น สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองที่กำหนดนี้ ดีกว่าของทหารทหารประจำการ และสิทธิประโยชน์มีการกำหนดอย่างชัดเจนและทันสมัย ดังเช่น ตัวอย่างคำสัมภาษณ์ว่า

“...ได้ ทั้งนี้ในสิทธิประโยชน์บางอย่างกลับดีกว่าสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการด้วยซ้ำ เช่น ค่ายานพาหนะ ที่คิดในอัตราเหมาจ่าย 500 บาท ซึ่ง สำหรับระเบียบการเดินทางไปราชการของทหารประจำการนั้นจะคิดตามระยะทาง...”

“...เป็นระเบียบที่ทันสมัย ต่างจากสิทธิประโยชน์ของทหารประจำการที่กำหนดโดยระเบียบต่าง ๆ กันหลายตัว บางตัวนั้นบังคับใช้มาเป็นเวลานานทำให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง...”

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ นายจ้าง และกำลังพลสำรองทั้งสองประเภท โดยได้ให้เหตุผลต่าง ๆ ได้แก่ ควรจ่ายค่าตอบแทนเท่ากับรายได้โดยเฉลี่ยของรายได้ปกติในช่วงที่เข้ามาปฏิบัติราชการ กรณีที่ไม่ได้มีอาชีพประจำควรคิดค่าเดินทางตามจริงและรัฐควรช่วยเหลือนายจ้างที่ต้องแบกรับภาระกรณีลูกจ้างถูกเรียกเข้าปฏิบัติราชการเป็นกำลังพลสำรองให้กับนายจ้าง ดังเช่นตัวอย่าง คำสัมภาษณ์

“...ถ้าจะจ่ายค่าตอบแทน ก็ควรจ่ายให้เท่า ๆ กับรายได้ที่เฉลี่ยขายได้ในแต่ละวัน อย่างน้อยจะได้ไม่กระทบกับการประกอบอาชีพมาก ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับคนประกอบอาชีพส่วนตัว...”

“...ซึ่งเป็นการทำให้ต้องแบกรับภาระ รัฐบาลจึงหน้าจะช่วยเหลือในการให้สิทธิประโยชน์กับนายจ้างบ้าง เพราะอย่างธุรกิจของผมมีขนาดไม่ได้ใหญ่ลูกจ้างก็มีไม่มาก ถ้าถูกทหารเรียกเข้าค่ายก็น่าจะได้รับการช่วยเหลือ...”

4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มที่เห็นด้วย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยกำลังรบ กำลังพลสำรองที่ผ่านการฝึกหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร กำลังพลสำรองผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการและนายจ้าง ทั้งนี้ดังกล่าวเห็นด้วยในบทกำหนดโทษในภาพรวมแต่ก็ยังมีเนื้อหาบางส่วนที่เห็นควรให้แก้ไข เช่น การเพิ่มโทษจำคุกควบคู่ไปกับโทษปรับของนายจ้าง เป็นต้น โดยเหตุผลที่กลุ่มที่เห็นด้วยให้สนับสนุน ได้แก่ อัตราโทษที่มีความเหมาะสมไม่สูงหรือต่ำเกินไปและมีการกำหนดระดับความผิดตามประเภทที่กำลังพลสำรองขาดการเรียกเข้าปฏิบัติราชการ ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...บทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมแล้วไม่ได้มีอัตราโทษที่สูงเกินไป อีกทั้งยังมีการแบ่งระดับความรุนแรงของโทษ เช่น ถ้าขาดการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบก็จะมีโทษในระดับหนึ่ง ถ้าขาดการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึก หรือปฏิบัติราชการ ก็จะมีโทษอีกระดับหนึ่ง...”

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับบทกำหนดโทษ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนโดยได้ให้เหตุผลว่า อัตราโทษนั้นเบาเกินไป ไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกรณีที่กำลังพลสำรองการขาดการเรียกเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ผมคิดว่าควรปรับเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในการเรียกระดมพลในยามศึกสงครามควรมีการเพิ่มโทษให้มากกว่านี้ เพราะหากเกิดสภาวะสงครามแล้วต้องการเรียกกำลังพลเพื่อความอยู่รอดของชาติ หากกำลังพลสำรองไม่มารายงานตัวในการเรียกระดมพลก็จะเกิดความเสียหายเป็นอย่างยิ่ง ...”

“...สำหรับบทกำหนดโทษของนายจ้างที่ไม่จ่ายค่าจ้างนั้น มีเพียงโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ไม่มีโทษจำคุก ผมคิดว่าควรจะมีโทษจำคุกเพิ่มเติมด้วย เพราะมีเพียงโทษปรับอาจทำให้นายจ้างไม่ปฏิบัติตามในกรณีเป็นลูกจ้างที่มีเงินเดือนสูง...”

5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง ความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ของเจ้าหน้าที่ทหาร และกำลังพลสำรองเป็นไปในทางเดียวกัน คือ เห็นว่าหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วไม่ได้มีผลกระทบกับตนเองเป็นสำคัญ มีเพียงการทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีทำงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับใหม่สำหรับเจ้าหน้าที่ทหาร ดังเช่นตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตั้งนั้นผลกระทบของพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจึงมีน้อยมาก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติก็ทำงานในลักษณะแบบเดิม...”

“...หลังจากที่ประกาศใช้แล้ว การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกำลังพลสำรองก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเล็กน้อยซึ่งก็เกิดความยุ่งยากในช่วงแรก แต่ผมคิดว่าเมื่อมีการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ไปสักระยะหนึ่งคงจะทำให้การทำงานง่ายมากขึ้น...”

“...เพื่อนก็จะเล่าให้ฟังว่าหลังจากออกพระราชบัญญัติฉบับนี้มาแล้วก็เหมือนเดิม เพราะก่อนมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็มีการเรียนรด.ที่จบแล้วเข้าค่ายอยู่แล้ว...”

จากการศึกษาในประเด็นที่มาของพระราชบัญญัติฉบับนี้ในบทที่ 3 ชี้ให้เห็นว่าที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากฝ่ายทหาร ทั้งที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กระทบคนจำนวนมากหลากหลายกลุ่ม โดยพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองฉบับนี้ถูกเสนอโดยฝ่ายราชการ คือ กระทรวงกลาโหมเพียงฝ่ายเดียว กระบวนการขั้นตอนในระหว่าง การพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้ตั้งแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณา

โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติจนกระทั่งการประกาศใช้เป็นกฎหมาย ไม่มีกลไกในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่น แม้ว่าจะมีปฏิกริยาจากสังคมต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในขณะที่มีการเสนอและพิจารณาโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติอย่างกว้างขวาง ประกอบกับระบอบการเมืองในช่วงเวลาที่มีการพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้มีลักษณะเป็นระบอบการเมืองแบบปิด ไม่ได้มีกลไกในการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามตัวแบบที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 การตัดสินใจของผู้มีอำนาจจึงขาดการคำนึงถึงภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปฏิกริยาของสังคมจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยอย่างกว้างขวางในขณะที่มีการเสนอและพิจารณาพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองนั้น อาจส่งผลมาจากการที่รัฐบาลเป็นรัฐบาลทหารกำลังปกครองประเทศทำให้ส่งผลต่อปฏิกริยาของสังคมต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ว่าได้

จากผลการศึกษาในประเด็นผลกระทบที่เกิดจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีผลกระทบกับตนเองในสาระสำคัญ เพราะรายละเอียดในการดำเนินงานกิจการกำลังพลสำรองต่าง ๆ ยังมีลักษณะโดยรวมเหมือนเช่นก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ปฏิกริยาของสังคมที่เกิดขึ้นในระหว่างการศึกษาของ สนช. กับของกลุ่มที่ไม่ใช่ฝ่ายทหารค่อนข้างเป็นไปในลักษณะไม่เห็นด้วยและมีข้อกังวลต่าง ๆ ดังที่ได้ปรากฏในบทที่ 3 ปรากฏการณ์เช่นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเกิดจากเหตุผลสองประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก คือ การขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากฝ่ายทหารในกระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองดังที่กล่าวไปแล้ว ทำให้ขาดการตักเตือนจากการร่วมคิด แลกเปลี่ยนและวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมต่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองฉบับนี้ และ ประการที่สอง คือ การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของสังคมเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองทั้งที่เป็นเรื่องที่กระทบกับคนจำนวนมากและมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว

เมื่อประมวลจากผลการศึกษาจากงานศึกษาฉบับนี้แล้วนำมาเทียบกับเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ของกระทรวงกลาโหมต่อคณะรัฐมนตรีตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 3 ดังที่ตอนหนึ่งได้กล่าวว่า “...ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงกลาโหมต้องจัดให้มีกำลังพลที่พร้อมปฏิบัติหน้าที่ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณจึงไม่สามารถดำรงสถานภาพกำลังรบไว้คราวเดียวกันจำนวนมากจำเป็นต้องใช้การหมุนเวียนกำลัง...” พบว่าผลจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ฉบับนี้เพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุตามเหตุผลความจำเป็นเรื่องข้อจำกัดด้านงบประมาณได้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าในการประเมินว่าพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองฉบับนี้ทำให้กิจการกำลังพลสำรองมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นจะต้องนำเอางบประมาณของกองทัพที่ลดลงจากการลดกำลังพลประจำการลงอันเนื่องจากการ

ปรับเปลี่ยนกิจการกำลังพลสำรองอันเป็นผลมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้มาประเมินเป็นสำคัญ ดังนั้นกองทัพควรพิจารณาในการลดกำลังประจำการลงเพื่อให้บรรลุตามเหตุผลความจำเป็นที่ได้ให้ไว้ในการเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้ตั้งแต่ต้น ซึ่งวิธีการในการลดกำลังประจำการ ผู้ศึกษาเชื่อว่าต้องคิดคำนึงอย่างเป็นระบบต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน โดยจะทดลองเสนอแนวทางในส่วนข้อเสนอแนะของการศึกษานี้ต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอในเรื่องการทำ ความเข้าใจกับสังคมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายที่กระทบสิทธิประชาชน และการสร้างระบบปลดปล่อยกำลัง ประจำการ โดยมีรายละเอียดข้อเสนอในประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายที่กระทบสิทธิ ประชาชน จากการศึกษาพบว่าที่มาของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองนั้น กระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการบังคับใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรองล้วนเป็นผลมาจากการเสนอของ ข้าราชการ และผู้มีอำนาจตัดสินใจที่ตัดสินใจโดยมีการตอบสนองต่อประชาชนน้อยมาก แม้ว่าจะมี ปฏิกริยาในทางลบจากสังคมเกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง อีกทั้ง ระเบอบการเมืองในระหว่างที่มีการพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็เป็นระเบอบปิด ผู้ศึกษาเสนอว่า รัฐควรเปิดให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมายซึ่งกระทบสิทธิประชาชน โดยการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องมีทั้งการมีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อม โดยการเปิดให้ภาคส่วนใดบ้าง เข้ามามีส่วนร่วมนั้นรัฐต้องคำนึงถึงหลักการที่ว่าให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดทุกฝ่ายได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการออกกฎหมาย และหลักอีกประการที่รัฐควรคำนึงถึง คือ หากกฎหมายใดที่จะกระทบ กับคนจำนวนมากกว่าก็ต้องเปิดให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่า

2. การทำความเข้าใจกับสังคมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 จะเห็นได้ว่าปฏิกริยาของสังคมที่แสดงต่อการออกพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 นั้น ค่อนข้างจะเป็นไปในทางลบ ทั้งที่เนื้อหาภายในของพระราชบัญญัติฉบับนี้ค่อนข้างจะไม่มี ความแตกต่างในสาระสำคัญเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง ถึงแม้ว่าจะมีข้อแตกต่างบางประการแต่ก็เป็ นเพียงข้อแตกต่างในรายละเอียดเล็กน้อย ซึ่งเหตุผลที่ปฏิกริยาของสังคมเป็นเช่นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 ที่มีการ ประกาศใช้นี้ ดังนั้นผู้ศึกษาเสนอว่าควรมีการทำความเข้าใจให้สังคมได้รับทราบถึงเจตนารมณ์ของการ ออกพระราชบัญญัติฉบับนี้และควรชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีความ

แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่เคยบังคับใช้ ดังนั้นจึงไม่มีผลกระทบใดตามที่สังคมมีความวิตกกังวล อีกทั้งควรชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการที่ระบบกำลังพลสำรองมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่าจะยังสนับสนุนให้สามารถลดขนาดกองทัพลงได้ดังจะกล่าวในข้อเสนอ ประเด็นต่อไป

3. การสร้างระบบปลดถ่ายกำลังพลประจำการ การออกพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเพียงจัดการกับระบบกำลังพลสำรองของกองทัพไทยเพียงเท่านั้น ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเพียงฝั่งเดียวของการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ ตามที่กระทรวงกลาโหมให้เหตุผลไว้ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558 ในครั้งเริ่มต้น อีกฝั่งหนึ่งของการแก้ปัญหาด้านงบประมาณที่กองทัพควรทำควบคู่ไปด้วย คือ การลดขนาดกองทัพโดยการลดกำลังประจำการลง ทั้งนี้การจะลดกำลังประจำการลงนั้นจำเป็นต้องชดเชยด้วยการเสริมสร้างระบบกำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังเช่นเหตุผลในการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่กองทัพต้องการระดมสรรพกำลังในยามที่จำเป็น ทั้งนี้ในการลดกำลังประจำการลงนั้นกองทัพควรพิจารณาอย่างรอบด้าน กำหนดเป็นแผนระยะยาวโดยมีเป้าหมายให้การลดกำลังพลประจำการที่ชัดเจนกระทำอย่างต่อเนื่อง และควรคำนึงถึงผลกระทบต่อกำลังพลที่อาจเสียประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีการเยียวยาในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเปลี่ยนผ่านสำหรับทหารที่ถูกปลดถ่าย ทั้งนี้กองทัพต้องเตรียมคนให้พร้อมโดยการจัดการศึกษาให้พร้อมสำหรับอาชีพที่สองนอกจากการเป็นทหาร สำหรับการลดกำลังประจำการลงนั้นกองทัพอาจให้แนวคิด 2 อย่าง คือ การปรับโครงสร้างกำลังพลให้มีลักษณะสามเหลี่ยมปลายแหลม คือ การปรับลดอัตราในระดับสูงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และอีกแนวคิดหนึ่ง คือ การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บางประการซึ่งเป็นหน้าที่สนับสนุน เช่น นักวิจัย พ่อครัว คนขับรถ บรรณารักษ์เป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหม เพื่อให้กำลังทหารประจำการมีจำนวนลดลง ทั้งนี้อาจดูตัวแบบจากกองทัพต่างประเทศมาประกอบการพิจารณา

ท้ายที่สุดนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า องค์กรก็เหมือนสิ่งมีชีวิต จะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ หากองค์กรไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เปลี่ยนไปก็อาจทำให้องค์กรนั้นไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ อย่างน้อยที่สุดการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558 เป็นสัญญาณอันดีที่ได้แสดงถึงความพยายามในการปรับตัวของประเทศไทย ซึ่งจะเหมาะสมหรือไม่อย่างไรและควรเดินไปในทิศทางใด เป็นเรื่องที่ผู้ศึกษาเห็นว่าไม่ใช่เฉพาะกองทัพเองเท่านั้น แต่ทุกภาคส่วนของรัฐและสังคมควรร่วมกันคิดพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้เป็นกองทัพที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของรัฐต่อไป

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์. *นโยบายสาธารณะ*. เชียงใหม่ : คณิงกิจการพิมพ์, 2555.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2550.
- มยุรี อนุมานราชชน. *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์*. เชียงใหม่ : คณิงกิจการพิมพ์, 2548.
- มยุรี อนุมานราชชน. *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร : เอ็กเซเปอร์เน็ท, 2556.
- วิวัฒน์ชัย อุตถการ. “การบริหารทรัพยากรกองทัพในกรอบแนวทางใหม่: รายงานการสัมมนาการปฏิรูปกองทัพไทย.” รายงานการสัมมนาการปฏิรูปกองทัพไทย จัดโดย คณะกรรมการทหารวุฒิสภาและ มูลนิธิ Friedrich Naumann Foundation ณ โรงแรม อิมพีเรียลควีนส์ปาร์ค กรุงเทพฯ, 31 ก.ค. 2553.
- สุรชาติ บำรุงสุข. *ยกเครื่องทหาร : ข้อคิดสำหรับกองทัพไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา ม.เกริก, 2540.
- สุรชาติ บำรุงสุข. *สงครามใหม่ : กระบวนทัศน์ความมั่นคงไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร : อนิเมท พรินท์ แอนด์ ดีไซน์, 2546.
- สุรชาติ บำรุงสุข. *ไตรสรณคมน์ทหาร*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันปริทัศน์มยงค์, 2551.
- สรุสิทธิ์ วชิรขจร. *นโยบายสาธารณะเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : ธเนศวร (1999) พรินต์ติ้ง, 2549.

วิทยานิพนธ์

- ชัยยงค์ คุปตะสิน. “ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก บริษัทโฆษณาและเด็กที่มีต่อมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การเพิ่มเวลารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในช่วงเวลา 16.00 - 2200น.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ณัฐวุฒิ สมบูรณ์ยิ่ง. “ความเหลื่อมล้ำในกระบวนการผลิตกำลังสำรองของกองทัพไทย.” สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

สีหนาท วงศาโรจน์. “อุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนากำลังสำรองเพื่อความพร้อมรบของกองทัพไทย
ศึกษาเฉพาะกรณีระบบการฝึกศึกษาของกำลังพลสำรอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข่าวสดรายวัน. “กท.แจงรายละเอียด-พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง,”

http://daily.khaosod.co.th/view_news.php? (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560).

ไทยรัฐฉบับพิมพ์. “กฎหมายใหม่ เรียกระดมพล,” <https://www.thairath.co.th/content/549725>

(สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

ผู้จัดการออนไลน์. “สนช.รับหลักการร่าง พ.ร.บ.กำลังสำรอง-ร่างพ.ร.บ.จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนานู

พิเศษ” <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=95800000810>
13 (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

ภักวดี วีระภาสพงษ์. “พ.ร.บ.กำลังพลสำรอง: เส้นทางสู่รัฐทหารและรัฐล้มเหลว,”

<http://www.tcijthai.com/news/2015/17/article/5897> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19
กุมภาพันธ์ 2560).

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ.”

http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=206837 (สืบค้นเมื่อ
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560).

ILAW. “สนช.ชี้ อย่าตื่นตระหนกกับพ.ร.บ.กำลังพลสำรองแค่เอาของเก่ามารวมใหม่,”

<https://ilaw.or.th/node/3937> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2560).

Jintana Somsai. “ภาษีอากร.” [http://www.thaiblogonline.com/taxrdkhonkaen.](http://www.thaiblogonline.com/taxrdkhonkaen.blog?PostID=43043)

[blog?PostID=43043](http://www.thaiblogonline.com/taxrdkhonkaen.blog?PostID=43043) (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2560).

Thawin Khamchantuek, “คัดค้านร่างพ.ร.บ.กำลังพลสำรองอย่างถาวร,”

[https://www.change.org/p/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ-คัดค้าน-ร่าง-พรบ-กำลังพลสำรอง](https://www.change.org/p/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ-คัดค้าน-ร่าง-พรบ-กำลังพลสำรอง-อย่างถาวร)
อย่างถาวร (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

สัมภาษณ์

กวง ดิณรงค์ (นามสมมุติ). สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 8 มีนาคม 2560.

ฉลวย เสียงพร้อม (นามสมมุติ). สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 10 มีนาคม 2560.

พลรบ ยอดยิ่ง (นามสมมุติ). สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 6 มีนาคม 2560.

อานนท์ อัจฉาญ (นามสมมุติ). สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 13 มีนาคม 2560.

โอภาส เกตุแก้ว (นามสมมุติ). สัมภาษณ์โดย ตรงเจตน์ บัวจันทร์, ม.ป.ท., 9 มีนาคม 2560.

ภาคผนวก ก

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้ทำการแบ่งคำถามออกเป็น 5 กลุ่มคำถาม ดังนี้

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง
2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้ง
3. ความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรอง
4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษ
5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง

โดยมีคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทหาร กำลังพลสำรอง และนายจ้าง มีแนวคำถาม ดังนี้

1. ความเหมาะสมของคณะกรรมการกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่า คณะกรรมการกำลังพลสำรองมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่า ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
2. ความคิดเห็นต่อการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้งมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่า บทบัญญัติการเป็นกำลังพลสำรอง หน้าที่ และการแจ้ง มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. สิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่า บทบัญญัติสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่า ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
4. ความคิดเห็นต่อบทกำหนดโทษมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่า บทบัญญัติ บทกำหนดโทษมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เหมาะสมท่านคิดว่าที่ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
5. ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองมีแนวคำถาม ได้แก่ ท่านคิดว่า พระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อท่านหรือไม่อย่างไรเพราะเหตุใด การดำเนินชีวิตของท่าน จะเปลี่ยนไปอย่างไร

ภาคผนวก ข
ผู้ถูกสัมภาษณ์

1. เจ้าหน้าที่ทหารในหน่วย หน่วยกำลังรบและ หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
 - 1.1 ร้อยเอก พลรบ ยอดยิ่ง (นามสมมุติ) นายทหารหน่วยกำลังรบ
 - 1.2 พันโท โอบาส เกตุแก้ว (นามสมมุติ) ฝ่ายเสนาธิการหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
2. ว่าที่ร้อยตรี ฉलय เสียงพร้อม (นามสมมุติ) กำลังพลสำรอง ซึ่งสำเร็จหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร
3. นายอานนท์ อัจหาญ (นามสมมุติ) กำลังพลสำรอง ซึ่งเคยผ่านการรับราชการเป็นทหารกองประจำการ
4. นายกวง ตีณรงค์ (นามสมมุติ) นายจ้างซึ่งมีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างอยู่ในกิจการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายตรงเจตน์ บัวจันทร์
วันเดือนปีเกิด	19 พฤศจิกายน 2531
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2556 ถึง ปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่ง นักบินฯ กองทัพบก พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2556 รับราชการในตำแหน่ง ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก เหล่าทหารราบ กองทัพบก

